

Laušikai **LIETUVIAMS**

1953 m. Gruodžio (Dec.) mėn.

Vol. IV, No. 12

T U R I N Y S

BETLIEJAUS VIZIJOS — J. Elijošius, S. J.....	321
LIETUVIŠKOJI KULTŪRA — P. Maldeikis	323
VEIDAS AR KAUKĖ? — A. Leitiškis	331
KRAŽIŲ SKERDYNĖS — Barbora Norbutienė	333
LYSENKO AR MENDELIS? — J. Venckus, S. J.....	336
CHRISTIAN SCIENCE — J. Venckus, S. J.....	342
FAKTAI IR IDĖJOS — K. Pečkys, S. J.....	345
IŠ FILMŲ PASAULIO — B. Markaitis, S. J.....	348

Viršelyje: W. A. Bouguereau (1825-1905) “Angelų giesmė”.

AMERIKOS LIETUVIŲ VARDYNAS

Jau iš spaudos išėjo seniai lauktas leidinys, kuriame duodamos trumpos žinomesnių Amerikos lietuvių biografinės žinios. Leidinys, žinoma, labai nepilnas. Redakcija paaiškina, dėl ko daugelis žymesniųjų lietuvių nesutiko duoti savo biografinių žinių. Mūsų nuomone, svarbiausia priežastis yra ta, kad pradžioje buvo kalbama apie “žymiuosius lietuvius”. Kai ateidavo Redakcijos laiškas su klausimu “kuo Tamsta esi žymus?”, daugelis mesdavo tą laišką į krepšį, manydami, kad nekuklu apie savo “žymumą” rašyti. Jeigu būtų buvę prašomos biografinės žinios tik “Lietuvių Vardynui”, neminint jokių “žymumų”, Redakcija būtų gavusi bent dvigubai daugiau atsakymų.

Knygą išleido “Lietuvių Dienos”, 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif., 280 psl., kaina \$5.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos - rugpiūčio dvi mėnesių. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Vinjetės Vl. Vijeikio

1953 m. Gruodžio (Dec.) mėn.

Vol. IV, No. 12

BETLIEJAUS VIZIJOS

Amžiai ateina ir praeina. Revoliucija seka revoliuciją. Nors laikas nuolatos juda, bet amžinybė stovi vietoje. Ir tarp visų pasikeitimų mūsų tikėjimas, kuris yra amžinybės atstovas žemėje, niekada nesikeičia. Tas tikėjimo pastovumas teikia tikrąjį poilsį gyvenimo audrų blaškomai sielai.

Stebuklingos nakties Betliejaus istorija, kada amžinasis Žodis gulėjo tvarte tarp gyvulių, niekada nepasikeitė ir neišnyko iš tikinčiųjų atminties. Nors Betliejus atrodo tyro džiaugsmo šventovė, joje netrūksta nei liūdesio nei gilaus skausmo. Ir virš Betliejaus namelio kabo tamsus perkūnijos debesys. Mes niekada pilnai nesuprasime dieviškojo Kūdikio paslapties, kol neižvelgsime tarp Betliejaus džiaugsmų Jo gilaus skausmo.

Joks dailininkas nepajėgs išreikšti to, kas glūdi tikinčiojo širdyje, kai Kalėdų varpai suskamba tylų žiemos vidunaktį. Dievas guli ant drėgnų šiaudų. Blizga gyvulių akys prieblandoje. Neramus vėjas blaško raudoną lempos liepsną Juozapo rankoje, kai prieš mūsų akis atsiskleidžia nuostabūs vaizdai. Iš tamsos mūsų vaizduotėje išnyra praeitis, žydų tautos ir pagonijos amžiai, dar negimusios ateities kartos, kurių mįslingus veidus supa tamsūs netikrumo šešėliai.

Mes regime Romą, giliai miegančią po cirko žaidimų, kraujo ir vyno. Atėnuose graikų filosofai ir išminčiai budi prie knygų, ieškodami nežinomojo dievo. Štai Aleksandrijos didingas miestas, supamas faraonų kapų ir sfinksų, savo mirgančiomis šviesomis dieną pavertė į naktį. Tarp balto smėlio dykumų ir miegančių palmių vaikščioja mirusi Babilonijos ir Persijos garbė, dienos mirazuose pasirodo mirusiųjų pasaulio užkariautojų šešėliai. Mes matome paslaptį Kinų imperijos miestus, saugomus storų mūro sienų, ir puošniąsias Indijos šventyklas, pilnas stabų garbintojų. Ant kalnų viršūnių išdidžiai stiepiasi persų saulės šventovės. Nuo žiauriųjų Meksikos aukurų kyla juodi dūmai, ir milžiniškos stabų rankos laiko apgniauzusios kraujuojančias paaukotų žmonių širdis.

Vizijų scena pasikeičia. Piemenys skuba į Betliejų pagarbinti gimusio Kūdikio. Tie paprasti, beturčiai gyvulių sargai — tai pirmieji Mesijo

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems

Gerbiamiems Skaitytojams!

“L. L.” R e d a k c i j a

svečiai, pirmieji Dievo Sūnaus mokiniai ir Jo karalystės nariai. Ir nors jie nepažinojo pasaulio politikos, nebuvo girdėję naujausių svaichiojimų apie meną, mokslą ir ereziją, jie suprato didžiausią dangaus ir žemės paslaptį, kad Dievas tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų.

Išgirdę iš giedančių angelų, kad gimė Tas, Kurio išsiilgusios laukė pasaulio tautos, jie neša avinėlių Naujagimiui dovanų. Ir taip piemenys atrado savo Ganytoją ir Išganytoją.

Vėl naujas reginys. Kūdikis jau nebeguli ėdžiose, bet ant motinos kelių. Tyruose žygiuoja karavanas iš rytų. Skamba kupranugarių varpeliai. Trys rytų išminčiai suklupo prieš Kūdiki, o stebuklingos žvaigždės šviesoje žvilgėjo auksas ir sidabras, nemirtingumu dvelkė myra ir į aukštą dangų kilo smilkalai. Žvaigždė ir trys išminčiai, lyg ugnies pilni meteorai, perskrodžia beauštantį Kristaus kūdikystės dangų. Tūkstančiai matė žvaigždę, bet tik trys išminčiai joje įžiūrėjo Dievo pirštą, kviečiantį tolimon kelionėn. Jie paliko namus ir šeimas ir, sekdami žvaigždės šviesą, surado savo Dievą, gulintį tvarte ant šiaudų. Tikrai, šalia Petro ir Abraomo tikėjimo pasaulis dar nebuvo matęs kito tokio galingo tikėjimo kaip jų.

Sugrįžo išminčiai į savo šalį. Piemenys grįžo prie savo avių, kai tuo tarpu Juozapas ir Marija skubėjo į ištremimą. Neramiai miegojo Kūdikis prie motinos krūtinės. Dykumoje viešpatavo nejauki tylą. Neramiais smėlynais švilpavo vėjas ir vaitojo vienišos palmės. Ryto saulėje išniro Raunosios Jūros vandenys. Pagaliau tarp žaliuojančių lygumų pasirodė Heliopolis, Egipto saulės ir stabų miestas. Gatvės pilnos žmonių, skubančių, rėkiančių, perkančių ir parduodančių. Virš tamsių ir klastingų Nilo bangų dar tebekabėjo senasis prakeikimas, nors seniai jau išdžiūvo avinėlio kraujas ant sauso medžio durų. Tyliame upės murmėjime girdėjosi naujagimių riksmas, kuriuos žudė Dievo angelas tą baisią naktį, kai Mozė vedė žydų tautą iš Egipto vergijos. Jame nuaidėjo Betliejaus nekaltųjų kūdikių mirštantys balsai ir jų motinų aimanos. Pranašo Jeremijo žodžiais, tai Rakėlė verkianti savo sūnų, negalinti nusiraminti, nes jų nebėra. Vėl pro vakaro vėją atklydo nesuskaitomų kojų skubantys žingsniai. Tai Izraelio keliai iš nelaisvės namų į žadėtąją žemę, tekančią pienu ir medum.

Saulė jau leidosi, ir egiptiečių minios grūdosi į šventyklas. Baubė šventieji jaučiai, kai iš auksinių indų kilo Arabijos smilkalai ir draikėsi apie negyvas stabų kojas. Marija staiga pertraukė savo darbą prie ratelio. Juozapas sustojo pioves medžio lentą. Jo akys nukreiptos į Kūdiki. Jie išgirdo pirmąjį Kūdikio žodį. Gal tai buvo Dievo vardas, gal brangusis Motinos vardas. Amžinasis Žodis pagaliau prabilo žmogaus kalba ir Egipto stabai susvyravo ant savo molinių kojų.

Juozapas regi sapną, ir štai vėl matome tris keleivius, skubančius iš ištremimo žemės atgal į tėvynę. Džiaugsmas spinduliuoja iš pavargusių ir iškankintų tremtinių veidų. Čia tyruose, kur nebematyti tamsiaveidžių pagonių ir jų paslaptinių piramidžių, vėl galima atsikvėpti laisviau. Dieviško Kūdikio akys darosi vis gilesnės, jose kasdieną vis aiškiau atsispindi dievybės paslaptis. Jeruzalės išsiilgusi Jo širdis, tas nuplikęs kalnas už miesto vartų stovi Jo akyse.

Taip Kalvarijos šešėliai duoda pilną prasmę Kristaus kūdikystės vaizdams. Bet greitai tie vaizdai pasikeis. Senoji Romos imperija suklups ant kelių prie Betliejaus Kūdikio kryžių. Mirė Erodas, kirminų suėstas. Nekaltųjų bernelių kapai užžėlę usnimis ir erškėčiais. Mirė Neronas, tik dar teberiogso jo kraugeriško cirko griuvėsiai. Pasaulis žengs į naujus amžius, kur viešpataus Betliejaus Kūdikis iš tvarto ėdžių. Jo žodis bus išnešiotas po keturias pasaulio šalis ir Jis bus tas ženklas, kuriam prieštarau, dėl Jo daugelis žus ir daugelis prisikels.

Žengdami į naujus metus, ženkime į ateitį per Betliejaus angą, lydimi amžių vizijų. Tegu trykšta iš Betliejaus džiaugsmas ir ramybė geros valios žmonėms, kurie, kaip rytų išminčiai, nesigaili paaukoti savo širdies aukso, myros ir smilkalų. Mūsų naujieji metai bus tikrai laimingi, jei ieškosime Dievo su piemenimis ir išminčiais ne garsiuose pasaulio užeigos namuose, bet Betliejaus neturte ir paprastume. Palikę savo išmintį ir įsi-vaizduotą didybę, sulenkime kelius prieš tą gilią dievybės paslaptį. Mūsų širdies žaizdos tam Kūdikiui bus brangesnės už auksą ir smilkalus. Jis tiesia į mus savo dieviškas rankas prašydamas: “Duok man savo palūžusią širdį, aš tau duosiu naują širdį ir naują dvasią. Duok man savo nuvargusi kūną, aš tau duosiu nemirtingą. Duok man savo senuosius metus, aš tau duosiu nesibaigiančią amžinybę.”

Amžiai ateina ir praeina. Revoliucija seka revoliuciją. Nors laikas nuolatos juda, bet amžinybė stovi vietoje. Gyvas Betliejaus Kūdikis ir gyva Betliejaus istorija. Tos stebuklingos nakties vizijos tegu veda tikinčią širdį į laimingesnę ateitį, kaip ta žvaigždė vedė tris karalius į Betliejų.

J. Elijošius, S. J.

Lietuviškoji kultūra

Materialistinė sociologija kultūros dažniausiai neskiria nuo civilizacijos. Katalikiškoje, ypač europinėje, filosofijoje kultūra griežčiau skiriama nuo civilizacijos. Kultūra ten suprantama kaip dvasinė žmogaus pažanga su jos sukurtomis mokslo, meno, filosofijos, religijos, moralės ir socialinio gyvenimo vertybėmis. Kultūra ten laikoma visa tai, ką žmogus sukuria, tenkindamas savo dvasinius reikalus, būtent: savo linkimą į tiesą, į gėrį, į grožį, į šventumą. Civilizacija katalikų filosofijoje suprantama kaip materialinė pažanga, kuri tenkina jau ne dvasinius siekimus, o biologinius reikalavimus, kaip maitinimąsi, aprangą, apsigyvenimą,

techniškuosius pritaikymus, pramonę, prekybą, susisiekimą ir įvairius kitus žmogaus gyvenimo patogumus. Kultūra ir civilizacija, kaip dvasinės ir materialinės pažangos sritys, dažniausiai eina drauge, viena kitą paremdamos bei papildydamos, tačiau jos nėra viena nuo kitos visiškai priklausomos. Gali būti pasiekta didelių dvasinių vertybių be atitinkamai didelės materialinės pažangos. Lygiai gali būti pasiekta didelė materialinė pažanga, visiškai nesirūpinant dvasiniais reikalais bei siekimais.

Kultūrinė pažanga vyksta, daugiau ar mažiau bendradarbiaujant daugeliui pažangesnių tautų, ir mūsų naudojamos kultūrinės vertybės,

kaip mokslas ar menas, yra sukurtos daugelio tautų per daug amžių. Tačiau kiekviena tauta tas bendrąsias kultūros vertybes kiek kitaip ir daugiau ar mažiau savarankiškai kuria, savaip jas priima, savaip jas pergyvena. Kiekviena tauta, kaip etninė grupė su skirtingomis etniškomis sąvybėmis, savaip pergyvena savo santykius su Dievu, savaip formuluoja savo išmintį, savaip pergyvena ir savaip išreiškia grožį, savaip pasisavina ir perduoda savo žinojimą, savaip tvarko šeimos bei visuomeninius santykius. Iš tokio savotiško vertybių pasisavinimo bei savarankiškumo pergyvenimo ir susidaro tai, kad vienos tautos kultūra yra skirtinga nuo kitų tautų. Kiekvienos tautos kultūra paprastai yra suprantama tai, ką ji yra savo sukūrusi ir kuo ji savo dvasinėmis vertybėmis skiriasi nuo kitų tautų. Pagal tai, lietuviška tautinė kultūra turime laikyti visas tas formas, kuriomis lietuviai išreiškia savo religinius santykius, savo grožinius pergyvenimus, tas idėjas, kuriomis formulavo savo mąstymą ir pasaulio pažinimą, idėjas, pagal kurias ugdė savyje žmogų, auklėjo savo jaunimą ir tvarkė tarpusavio santykius. Taigi, lietuvių tautos kultūrą sudaro jos žmonių religinis sąmoningumas, jų moralinis lygis, jų papročiai, jų šviesumo laipsnis ir mokslinis pažangumas, žmonių santykių darnumas ir visa tai, ką gero ir gražaus lietuviai yra sukūrę ir išlaikę.

Siekdama kultūrinės pažangos, lietuvių tauta turėjo kitokias sąlygas negu kitos Vakarų Europos tautos. Dėl istorinių aplinkybių lietuviai, palyginti, vėlai priėmė krikštą ir tuo pavėlavo įstoti į krikščioniškos kultūros kelią; krikščionybė jiems buvo skelbiama svetimomis ir jiems nesuprantamomis kalbomis, dėl ko su religija, kurios jie ilgai nesuprato, ėjo

į Lietuvą ir svetimos įtakos: bendras su lenkais valstybinis gyvenimas atidarė lenkų įtakai kelią į didikų dvarus, į miestus, į mokyklas, ir Lietuva ilgiems laikams neteko didžiosios savo šviesuomenės dalies. Šimtą dvidešimt metų užsitęsusi Rusijos okupacija Didžiojoje Lietuvoje ir daug ilgiau užsitęsęs vokiečių valdymas Mažojoje Lietuvoje slopino viską, kas buvo lietuviška. Kas kitose šalyse yra valdžios visada palaikoma, skatinama ir remiama kaip savaime suprantami ir būtini kultūros reiškiniai, tas Lietuvoje buvo ilgus laikus uždrausta, ir už tai lietuviams teko labai sunkiai kovoti ir be galo daug aukotis. Per visą devynioliktą amžių Lietuvai teko pakelti neįsivaizduojamą priespaudą, kuri turėjo lietuvius paversti rusais ir iš jų, katalikų, padaryti stačiatikius. Lietuvių kultūriniam gyvenimui padaryta neapskaičiuojamų nuostolių. Vilniaus universitetas ir visos Lietuvoje veikusios aukštesniosios mokyklos buvo uždarytos ir tik kai kur buvo jų vietoje atidarytos rusiškosios. Anksčiau veikusios parapiinės mokyklos buvo uždraustos, o jų vietoje įkurtos rusiškos, skirtos lietuviams surusinti. Vaikus mokyti namie buvo griežčiausiai uždrausta. Kiekvienas veiklesnis lietuvis buvo persekiojamas ir tremiamas, ir daug jų tremtinio gyvenimą baigė kur nors užsienyje. Kovoje dėl lietuviybės ir katalikybės žuvo arba buvo iš Lietuvos visam amžiui deportuoti šimtai kunigų. Katalikų bažnyčios buvo atimamos ir verčiamos į stačiatikių cerkves. Naujas bažnyčias statyti ir remontuoti senąsias taip pat buvo uždrausta. Net ir kryžius prie namų, pakelėje ar kapinėse buvo uždrausta statyti. Daugiau kaip šimtą metų Lietuvoje buvo draudžiama ir persekiojama visa tai, kas darė žmogų religingesnį, švieses-

nį, teisingesnę, turiningesnę. Religinis ir tautinis persekiojimas turėjo lietuvius kultūriškai nusilpninti, palikti juos tamsia ir be jokių siekimų mase. Išsilaikydami toje kovoje dėl kultūros, lietuviai parodė labai didelį atsparumą ir mokėjimą neišsižadėti to, ką jie laiko vertinga ir brangu.

Tuo metu, kai kitų tautų kultūrinis gyvenimas plėtojosi laisvai, savo krašto valdžios palaikomas ir remiamas, lietuviai sunkiai kovojo už savo religiją, už savo kalbą, už knygą ir laikraštį, už pakelės kryžių. Pagaliau jie tą viską laimėjo, tačiau kovoje neteko daugelio pirmaeilių žmonių, kurie, jei jie būtų laisvai gyvenę ir dirbę, būtų davę labai didelį įnašą visų sričių kultūrinei pažangai. Dėl nepalankių istorinių aplinkybių lietuviams dingo daug žymių asmenybių, kurios galėjo būti dideli mokslininkai, rašytojai, menininkai, visuomenininkai ar žymūs dvasiškiečiai. Daug jų buvo tų nepalankių aplinkybių sugniuždyti ir žuvo nepasireiškę, o kiti jų davė labai didelį įnašą į lenkų, rusų ir vokiečių kultūras, tapdami tų tautų pirmaeiliais rašytojais, mokslininkais, politikais. Dėl visų tų aplinkybių, palyginti, maža teturime individualios kultūrinės kūrybos iki pat devynioliktojo amžiaus pabaigos.

Lietuviai iš seno yra parodę didelį dinamizmą ir, pagal savo didumą, istorijoje yra labai stipriai pasireiškę. Jie yra turėję genialią valdovų dinastiją, kuri davė karalius Lenkijai, Vengrijai ir Čekijai. Jie yra turėję daug genialių karo vadų, sukūrusių didelę valstybę, kuri Rytų Europoje yra suvaidinusi didelį vaidmenį, saugodama Europą nuo totorių ir turkų užplūdimo. Jie yra sukūrę genialesnius įstatymus, kurie laikėsi per tris šimtus metų ir net okupantų ilgai nebuvo pakeisti. Visiškai pagrįs-

tai galime didžiuotis savo tautos istorija ir daugeliu joje pasireišusių asmenybių: valdovų, politikų, karo vadų, juristų. Savaime suprantama, kad Lietuva, įsijungusi į krikščioniškąją kultūrą, būtų turėjusi tokių pat asmenybių, pasireišusių moksle, mene, filosofijoje. Jei iki devynioliktojo amžiaus pabaigos jų turėjome, palyginti, maža, tai to priežastis buvo ta, kad lietuviai neteko aukštesniojo luomo, kuris anais laikais sudarė visą šviesuomenę, ir kad ilgą laiką lietuviškumas buvo naikinamas ir persekiojamas.

Jei nepalankios istorinės aplinkybės Lietuvoje ilgai neleido pasireikšti kultūrinėje kūryboje atskiriems individams, tai jos mažai tepakenkė liaudies kūrybai. Liaudies kūryba čia suprantame visus tuos dalykus, kurių sukūrimo, išstobulinimo ir išlaikymo procese dalyvavo daug ir įvairiais laikais gyvenusių žmonių. Nors kiekvieną dainą, pasaką, šokį ar audimo raštą, reikia manyti, sugalvojo vienas asmuo — vienas vyras ar moteris — tačiau kiti, dainuodami, pasakodami, šokdami ar ausdami, daug ką pakeitė, pagražino, išstobulino, išlaikė ir kitiems perdavė. Todėl liaudies kūriniai pirmieji autoriai yra nežinomi ir nebeatpažįstami, nes jų mintį ar darbą daugelis kitų pakeitė, pataisė, savaip iškreipė, savaip pagražino. Todėl visi tie kūriniai, kurių autoriai nėra žinomi ir kurie dėl jų gražumo neišnyko, bet tradicijų keliu buvo perduodami ir paveldimi, yra vadinami tautos kūryba arba tautosaka.

Kalbant apie kultūrą, kaip apie dvasinę pažangą, mums savaime iškyla klausimas, ar iš viso tinka neišmokslintos ir net ne per daug raštingos liaudies kūriniai bei dirbiniai laikyti tokios kultūros dalykais? Kul-

PERUGINO

(1446—1524)

M A D O N A

Galleria Uffizi, Florencija

tūra dažnai suprantama, kaip didelis įmantrumas, rafinuotumas, aukšto laipsnio ištobulinimas ir sudėtingumas. Liaudies kūriniai šių reikalavimų nepatenkina. Tiesa, kad liaudies kūryba yra nesudėtinga, paprasta ir, palyginti, ne per daug įvairi. Bet lygiai yra tiesa, kad grožis dar nereiškia rafinuotumo ar sudėtingumo. Visi didieji dalykai — ir tiesa, ir gėris, ir grožis — yra paprasti, savaime aiškūs ir paprasčiausiam žmogui suprantami bei prieinami dalykai. Tik žmogus, norėdamas juose pasireikšti ar juos dar daugiau išaiškinti, dažnai juos per daug sukomplikuoja ir padaro nebeaiškius. O tada jis, beieškodamas tiesos, neretai nukrypsta

nuo tiesos, beieškodamas grožio, nukrypsta nuo grožio. Dažnai nesudėtingas paprastumas yra gražesnis už sudėtingą rafinuotumą. Todėl visiškai suprantama, kad daugelio tautų nesudėtingoje liaudies kūryboje yra tokių dalykų, iš kurių gali pasimokyti ir garsūs menininkai. Tas ypač tinka lietuvių tautos kūrybai.

Kalbėdami apie liaudies kūrybos ryšį su kultūrine pažanga, visi suprantame, kad čia negalvojame apie mokslinę pažangą, nes mokslo liaudis nekuria — jis tarpsta tik mokyklose. Sudėtingų filosofinių sistemų tradicijų keliu taip pat negalima perduoti. Tačiau sveikos gyvenimo nuovokos ir labai sveikų pažiūrų apie

Dievą ir žmogų, apie laimę ir gyvenimo prasmę, apie tai kas teisinga, kas gera ir kas gražu, žmonių sukurtose patarlėse, priežodžiuose, sakmėse, pasakose ir dainose rasime daugiau negu bet kurioje filosofinėje sistemoje.

Pagrindinė kultūros sritis, kurioje daugiausia lietuviai pasireiškė, yra liaudies grožinė kūryba ir jų religiniai, moraliniai ir socialiniai papročiai.

Į tautosaką ir kitokią tautos kūrybą žiūrime kaip į visos tautos turtą. Tautosakos grožis rodo visos tautos linkimą į grožį ir sugebėjimą savo estetiniams išgyvenimams rasti gražią formą. Kad taip yra, mums geriausias įrodymas yra liaudies dainos. Jos yra visos lietuvių tautos turtas. Šimtus tūkstančių jų yra tauta pridainavus ir šimtai tūkstančių jų yra jau užrašyta. Vienos jų nueina į karstą su šį pasaulį paliekančiais dainininkais, kitos naujai sukuriamos. Kaip grožiniai kūriniai ir poezijos bei kompozicijos atžvilgiu jos aukštai vertinamos kitataučių ir plačiai pasekamos bei panaudojamos ir poetų bei muzikų. Iki šiol didžioji dalis lietuvių kompozitorių dainuojamų veikalų yra sukurta, pasiremiant liaudies dainų melodijomis. Ir labai išlavintiems šių dienų estetams lietuvių liaudies melodijos neatrodo nevertingos ar permenkos panaudoti jas individualioje kūryboje.

Panašiai grožinę nuovoką ir skonių rodo ir lietuviška medžio skulptūra, kuri apima dailiai išdrožtus medžio kryžius, medines Kristaus, Dievo Motinos ir šventųjų statula, bažnyčių altorius, namų duris, ratelių verpstes, kultuves, klumpes ir daug kitų dalykų. Mes patys jų dažnai nevertiname. Tačiau, kai lenkai, surinkę juos iš Vilniaus krašto, 1937

metais išstatė tarptautinėje Paryžiaus parodoje, visi sakė, kad jie gražūs, ir lietuviai jautė didelį nepasitenkinimą, kad lietuviški dalykai išstatyti lenkų skyriuje. Dar daugiau meniško skonio parodo moterys savo audinių raštuose ir jaunos lietuvaitės savo gėlių darželiuose.

Grožis, kaip matėme, yra viena kultūros pasireiškimo sričių. Linkimas į grožį reiškia linkimą į kultūrinę kūrybą, į kultūros atžvilgiu vertingą pergyvenimą. Sugebėjimas grožinį pergyvenimą išreikšti atitinkamai gražia forma reiškia sugebėjimą dalyvauti kultūrinėje kūryboje. Lietuviai iš seno toje kūryboje dalyvauja ir savo grožiniais kūriniais bei dirbiniais parodo gilią estetinę kultūrą. Kad tai tiesa, rodo ir tas faktas, kad lietuvių liaudies kūrybos motyvais šiandieną naudojasi ir žymūs dailininkai, ir žymūs muzikai, ir žymūs poetai. Ir niekas nemano, kad liaudies kūrybos motyvų panaudojimas juos žemintų. Priešingai, liaudies paprastas priėjimas prie natūralaus grožio jiems padeda giliau pajusti grožinės kūrybos paslaptis ir suprasti grožinio pergyvenimo pradmenis.

Kaip matėme, dvasinę kultūrą, be mokslo ir meno, rodo dar ir žmonių religinis sąmoningumas, jų moralinis lygis ir socialiniai santykiai. Sprendžiant iš žmonių papročių, negalima lietuviams nieko prikišti. Greičiau galime pasakyti priešingai: iš savo tėvų mes paveldėjome ir sąmoningą religingumą, ir griežtą moralę, ir tvarkingus žmonių santykius.

Religinį lietuvių sąmoningumą rodo jų kovos ir gausios aukos už katalikybės išlaikymą. Jų religingumą rodo daugybės prie namų ir šiaip pakelėse pristatytų kryžių ir daugybės religinių papročių.

Nelengva įvertinti tokį dalyką, kaip tautos moralė. Jai tiksliai apibūdinti reikalinga pasinaudoti statistika, rodančia nusikaltimų dažnumą ir jų rūšis, šeimos pastovumą, jaunimo skautumą, žmonių tiesumą, duotojo žodžio laikymąsi, nepaperkamumą, blaivumą ir t.t. To viso neturint, negalima skaičiais operuoti. Tačiau praktiškai visi žinome, kad vagystės, apiplėšimai ir kiti panašūs nusikaltimai Lietuvoje buvo labai reti ir įvykdomi dažniausiai ten gyvenančių kitataučių, atgabentų Lietuvos kolonizuoti. Pairusi šeima taip pat neseniai buvo labai retas dalykas. Melas ir apgavystės taip pat buvo labai smerkiami. Dar neseniai žmonės nežinojo jokių vekselių ar kitokių pinigų skolinimo raštų. Pinigus skolino ir gražino, pasitikėdami vien duotuoju žodžiu. Pasitaikius nesusipratimams, jų išspręsti dažniau ėjo ne į teisumą, o pas kunigą, arba kvietėsi šiaip abiemis besiginčijančioms pusėms žinomus dorus žmones. Lietuviškų šlykščių keiksmų beveik nėra: kurie buvo paplitę, tie buvo visi nelietuviški — rusiški ar lenkiški. Sukčiavimas buvo būdingas daugiau tik vienai prekyba besiverčiančiai tautinei mažumai; smerkdamie sukčiavimą, lietuviai vengė ir paties prekybos verslo. Lietuvių tautosaka yra gana morali, ir joje atsispindinti jaunimo erotika yra, palyginti, gana skaisti.

Tradicinė lietuvių moralė buvo religinė, pagrįsta religinėmis normomis. Visa tai, kas apsunkina žmogaus sąžinę, buvo laikoma blogiu. Kur padėtis buvo sudėtinga ir nebuvo aišku, kur teisybė, sprendimo buvo ieškoma Bažnyčios mokyme. Šeimos santykius daugiau tvarkė įsakymas „Gerbk savo tėvą ir motiną“. Greta pagarbos tėvams, buvo tradicija gerbti visus vyresniusius. Dar neseniai visi vyresnieji jaunesniųjų

buvo pagarbiai dėdėmis ir tetulėmis vadinami. Taigi, žmonių santykiuose vyravo tam tikra tvarka, pagrįsta tarpusavio pagarba.

Naujų laikų įtakos palietė ar paveikė daug lietuviškų tradicijų. Tos iš svetur ateinančios įtakos atnešė ir gera ir bloga. Jos nešė gera, nes su jomis plito žmonių švietimas. Bloga buvo tai, kad dėl jų pradėjo nykti daug gerų ir vertingų papročių. Drauge su svetimomis įtakomis Lietuvon atėjo daug nemoralės, materializmo ir ateizmo. Per Petrapilį, Maskvą, Dorpatą, Rygą, Varšuvą į Lietuvą mokslo bei pažangos vardu brovėsi materializmas, nihilizmas ir ateizmas. Tuose miestuose bestudijuojanti lietuviška jaunuomenė dažnai pasiduodavo svetimoms įtakoms. Būdami idealistai, ir beieškodami mokslo šviesos, jie godžiai savinosi viską, kas buvo mokslo vardu skelbiama. Bet, būdami jauni ir nekritiški, su mokslu ir pažanga jie drauge pasisavino ir visokių „izmų“. Tuo būdu su kova už materialinę pažangą, už laisvę ir lygybę drauge atėjo religinis indiferentizmas. Ateistinės įtakos laisvės vardu kovojo su religine morale, siekdamos ją susekuliarinti. Tos naujos įtakos daugiau siekė materialinės kultūros, kitaip tariant civilizacijos pažangos, tačiau jos neigiamai veikė senas lietuviškas tradicijas ir jomis besiremiančią lietuvių dvasinę kultūrą.

Tačiau, iškeldami naujų laikų materialistines įtakas, neturėtume perdėti jų reikšmės, nes jos palietė Lietuvos gyvenimą daug mažiau negu tai buvo kituose kraštuose. Tiesa, jos kiek sudrumstė tradicinę lietuvių moralę, ir dėl jų pradėjo menkėti kai kurie lietuvių religiniai papročiai. Tačiau didžioji lietuvių tautos dalis visada priešinosi materialistinėms

tendencijoms. Dėl to kultūra Lietuvoje išliko labiau krikščioniška negu daugumoje kitų kraštų. Tą Lietuvos kultūros krikščioniškumą patvirtino ir dar patvirtina daug tūkstančių šių dienų nežinomų Lietuvos kankinių.

Iškeldami lietuvių prisirišimą prie to, kas gražu, iškeldami jų, palyginti, aukštą moralę ir didelį religingumą, mes matome, kad lietuviai laikėsi tų dvasinių vertybių, ir jos yra charakteringos lietuvių kultūrai. Tai yra įrodymas, kad lietuviškoji kultūra, pagrįsta tokiomis grožinėmis, moralinėmis ir religinėmis vertybėmis, yra aukšto laipsnio. Ją paneigti reikėtų nepaisyti to, kas joje yra gražaus, nevertinti žmonių moralės ir jų religinio sąmoningumo.

Tačiau, kalbant apie kultūrą, reikia nepamiršti, kad ją sudaro visos dvasinės vertybės, kartu paimitos, visų vertybių suma, arba jų integralumas. Lietuviškoje kultūroje kaip tik ilgą laiką trūko vieno labai svarbaus faktoriaus, būtent: greta jos didelio meniškumo ir aukštos moralės trūko atitinkamo laipsnio švietimo ir mokslinės pažangos. Švietimo pažanga, kaip jau matėme, buvo Lietuvą okupavusių jėgų sutrukdyta, ir šiuo atžvilgiu Lietuva turėjo atsilikti nuo savo vakarinių kaimynų.

Kai kam gali atrodyti, kad Lietuva mokslinės pažangos atžvilgiu atsiliko nuo kitų Vakarų Europos tautų tik todėl, kad lietuviai nesuprato švietimo reikšmės ir jo nevertino. Kas taip manytų, darytų didelę klaidą. Mokslą ir mokymąsi lietuviai visada labai vertino. Gal būt, jokiame krašte žmonėms neteko padėti tiek pastangų savo vaikams mokytis, kaip Lietuvoje. Kai rusai uždarė lietuviškas parapines mokyklas, tėvai mokė savo vaikus patys. Mokė, kiek patys mokėjo. Dauguma motinų pačios iš-

mokė savo vaikus skaityti. Vyresni broliai ir seserys mokė jaunesniuosius. Jei atsirasdavo daugiau prasilavinęs ir raštingas žmogus, jį samdydavo visas kaimas savo vaikams mokytis. Taip atsirasdavo ir visoje Lietuvoje veikė slaptosios mokyklos. Jokie valdžios draudimai jų nesulaukė. Į valdžios mokyklas jaunesnių vaikų neleidavo todėl, kad žmonės suprato jų tikslus — nutautinti ir nukatalikinti. Tik tada, kai vaikas jau išmokdavo namie skaityti ir rašyti lietuviškai, leisdavo jį jau į rusišką mokyklą. Į aukštesnes mokyklas lietuvių įstodavo tiek, kiek tik jų priimdavo. Tik, deja, į daugumą rusiškų gimnazijų lietuvių maža tepriimdavo.

Ta lietuvių kultūros spraga buvo žymiai pataisyta, Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Atsipalaidavus nuo svetimųjų priespaudos jaunimo veržimasis į mokslą buvo labai didelis. Tam jo veržimuisi patenkinti reikėjo daug naujų mokyklų. Jos ir buvo įkurtos. Greit įvairių mokyklų Lietuvoje buvo daugiau, negu jų atitinkamam gyventojų skaičiui turėjo vokiečiai. Ir kai antrojo pasaulinio karo metu vokiečiai, okupavę Lietuvą, norėjo sumažinti lietuvių švietimąsi ir bandė uždarinėti mokyklas, jie susidūrė su didelėmis kliūtimis: visos mokyklos buvo jaunimo perpildytos, ir gyventojai labai priešinosi jų uždarymui. Nepriklausomo gyvenimo metais lietuviams charakteringas buvo didelis veržimasis į mokslą, į mokslinę pažangą. Tai pažangai paspartinti šimtai gabiausių žmonių, baigusių Lietuvos aukštąsias mokyklas, buvo siunčiami specializuotis įvairiuose moksluose į Vokietijos, Prancūzijos ir kitų kraštų universitetus, muzikos ir dailės mokyklas pas geriausius to meto specialistus, kad jie vėliau, grįžę ir mo-

kydami aukštosiose Lietuvos mokyklose, skleistų tą žinojimą, kuri buvo Vakarų Europa pasiekusi. Ir jei ne paskutinio karo katastrofa, Lietuva savo švietimu ir mokslinė pažanga būtų greit prilygus pažangiausiems kraštams.

Greta mokslinės pažangos, nepriklausomo gyvenimo metu lietuvišką kultūrą ugdė daugybė rašytojų, dailininkų, muzikų, filosofų, dvasiškių, auklėtojų, visuomenės veikėjų ir kitų sričių žmonių, nusiteikusių kelti savo krašto kultūrą ir ją papildyti bendrąją žmonijos kultūrą.

Dvasinė pažanga Lietuvoje buvo toli pralenkusi materialinę pažangą. Taigi, kultūra Lietuvoje buvo pralenkusi civilizaciją. Tačiau ji drauge yra išvengusi ir kai kurių trūkumų, kurie neišvengiamai įsibrauna, kai civilizacija ima vyrauti prieš kultūrą. Tokiu būdu ji yra išlaikiusi didelę pagarbą visa tam, kas gražu, gera, teisinga, šventa, t. y. dvasinėms vertybėms, kurios aukštoje civilizacijoje yra sumechaninamos ir nuvertinamos. Ji yra išlaikiusi pagarbą žmogui, žmogaus amžiui ir darniems šeimoms santykiams. Joje vyrauja daug didesnė pagarba tiems, kurie pasireiškia moksle, mene ir socialiniame veikime negu tiems, kurie kuria materialines gėrybes.

Kaip jau matėme, lietuviai savo kultūrą iš seno gynė, dėl jos kovojo ir daug dėl jos aukojosi. Nelygioje kovoje su priespauda ar kitomis pikto jėgomis jie nekartą yra pralaimėję ir skaudžiai nukentėję. Tačiau, būdami įsitikinę, kad jie gina labai svarbius dalykus, niekada nenusileido ir savo lietuviškumo neišsižadėjo. Tai žino ir šių dienų Lietuvos okupantai. Nors ir būdami didžiausi priešai visa to, kas lietuviška, jie nebando lietuvišką kultūrą paneigti. Jie

tik bando ją iškraipyti, sužaloti, savo naudai pritaikyti ir tik per ilgesnį laiką ją sunaikinti.

Mūsų, esančių laisvame pasaulyje, uždavinys ją išsaugoti sveiką, joje ugdyti augantį jaunimą ir, progos sulaukus, vėl ją gražinti Lietuvon.

Dvasinės kultūros dalykai yra žmogui vertingi visur, kur jis begyventų. Šiame krašte begyvendami, mes savo kultūrinėmis vertybėmis vertingai papildome ir praturtiname šio krašto kultūrą. Kai nors mažą dalelę savo tautinio turto parodome kitiems ir su savo programomis, šokiais ir koncertais pasirodome bendrose su kitomis tautomis šventėse, visi gėrasi, gerai vertina ir sako, kad tai gražu. Taip vertina mus kiti. Būtu tiesiog nusikaltimas, jei mes patys tinkamai neįvertintume to mūsų tėvų ir brolių išlaikyto ir brangiai apmokėto lietuviško turto. Tą kultūros turtą išlaikyti yra visų lietuvių pareiga. Tačiau tai yra ypatinga pareiga tų, kuriems skirta rūpintis kultūros ugdymu, jos palaikymu ir perdavimu priaugančiajai kartai.

Kultūra yra tautos kraujas, kuris palaiko jos gyvybę ir sveikatą. Kultūrininkams, jų tarpe ir auklėtojams, tenka širdies pareigos. Nuo tinkamo širdies veikimo pareina viso organizmo sveikata. Nuo lietuvių kultūrininkų, jų tarpe ir auklėtojų, veiklumo, dinamizmo ir savo uždavinių supratimo pareis lietuvių kultūros, o kartu ir lietuvių tautos ateitis

P. Maldeikis

Daugiausia šeimyninių nesusipratimų įvyksta ne dėl to, kad teisybė pasakoma, bet dėl to, kad ji pasakoma netinkamu laiku.

Jean Paul

VEIDAS AR KAUKĖ?

Vartau iliustruotus žurnalus. Krinta į akis kosmetikos reklama: du standartizuoti gražuolių veidai, o pačioje klausimas: „Ar jūs galite atskirti, kuri motina ir kuri duktė?“ Atskirti iš tikro sunku. „Ir jūs atrodysite tokia pat jauna ir graži, jei vartosite muilą LUX.“ Kiekviena iš šių žurnalų yra „moterų skyrelis“, kur svarstomi įvairūs madų ir kosmetikos klausimai. Diplomuotos grožio specialistės, pasenusios filmų žvaigždės, šokėjos ir žurnalistės duoda visokių, dažnai prieštaraujančius pamokymus, kaip įsigyti ir apsaugoti „amžiną jaunystę“. Visoms moterims patariama įsidėmėti žodžiai: „to make the most of your face“, t. y. kuo daugiausia išspausti iš savo veido. Ir reikia stebėtis, kaip savaimė suprantama ir neginčytina atrodo šioms grožio specialistėms, kad tinkamas ir patraukiantis yra tik „gražus veidas“, t. y. gražus filmų artistų modelių ir „pin up girls“ prasme.

Šis grožis suimamas į nedaugelį klišių: minkšta oda, šviežia veido spalva, spindinčiai balti dantys ir nustatytiems centimetrams atitinkanti figūra. Tai pasiekti gali beveik kiekviena moteris, jei tik turi užtekčiai laiko, kantrybės ir pinigų.

Bet ar tai grožis? Vienas pagrindinių grožio reikalavimų yra harmonija tarp formos ir turinio, tarp medžiagos ir tikslo. Mes nevertiname ir nelaikome marmuru tos medinės sienos, kuri yra tik taip išdažyta, kad atrodytų lyg marmuras; suprantame, kiek vertas yra popierinis lagaminas, kurs taip pagamintas, kad iš viršaus atrodo lyg odinis. Tiek vertas ir tos motinos grožis, kuri „nesiskiria nuo dukters“.

Idealiai minkšta ir švelni oda printinka jaunai mergaitei jos gyvenimo pavasarį, kai jos dar nėra palietusi grubi gyvenimo ranka, bet neįjauki žiūrėti į senesnės moters rūpestingai „pagražintą“ veidą, kur kosmetinės priemonės ir chirurgo peilis ištrynė visus pergyvenimo pėdsakus: gerumo ir sielos džiaugsmo atspindį, kančios ir išsižadėjimo raukšles, dvasios turtingumo ir brandumo antspaudą. Tada nejučiomis savęs klausia: ar ši moteris nėra mylėjusi ir kentėjusi, gimdžiusi vaikus ir verkusi prie atimujų kapo? Ar ji niekad nieko nėra jautusi, galvojusi, išgyvenusi? Ir minkštasis, švelnūs veidas atsako: „Ne!“ Jame neišskaitysiu daugiau nieko, kaip tik nervingą kovą dėl praeinančios jaunystės ir pastebėsi grožio specialistės apsukrumo pėdsakus. Gal būtų, Marlene Dietrich, „amžinai jaunos bobutės“ laiko nepalietas veidas iš tikro yra kosmetikos ir chirurgijos stebuklas, bet man jis kelia tik pasišlykštėjimą. Jis primena fabrike padarytą lėlę, o ne gyvą žmogų.

Ar šis „konservuotas“ filmų žvaigždžių grožis, kuris įkyriai rėžia akį iš margųjų magazinų viršelių, nėra mūsų laikų nužmogėjimo ir besieliskumo geriausias ženklas? Iš šių taip vienodai ir tuščiai besišypsančių veidų rūpestingai pašalinta viskas, kas turi kokią nors ryšį su siela. Juk

sielos pergyvenimai atspindi veido išraiškoje.

Ekraną „menas“ ne tik mums yra davęs šio standartizuoto grožio pavyzdžius ir idealus, bet susiaurinęs žmogaus sielos pergyvenimų skalę iki šabloniškai skurdaus minimumo. Pamažu prie jo priprantame ir nepastebime, kaip jis yra iškreipęs tikrovę. Net ir gražiausia moteris neišstengia verkti be nosies šnypštimo, paraudonavusių akių ir patinusių blakstienų. Bet pažiūrėkime, kaip verkia filmų artistės: jų glicerininės ašaros kaip „perlai“ gražiai krinta nuo 10 cm. ilgio blakstienų, bet gražiai dekoruotame veide nejuda nė vienas raumuo. Todėl kaip netikra atrodo jų kančia! Net garsioji Ingrid Bergman, vaizduodama šv. Joaną d'Arc ant laužo, neišdrįsta net suiraukti veido, kad nenukentėtų grimas.

Didžios ir garsios pasaulio artistės retai yra buvusios „gražios“ šia fizine prasme. Žmogaus sielos pergyvenimų gelmės, kurios atspindėjo jų išraiškai imliuose veiduose, savaime suprantama, paliko ir juose savo neištrinamus pėdsakus. Ir vis dėlto mums niekada nenusibosta žvelgti į juos, tarsi į didelius meno kūrinius. Pavyzdžiui, palyginkite Anna Magnani suvytusį ir nuvargusį veidą su minkštai švelniu Ritos Hayworth veideliu, kuri neišdrįsta nė prasijuokti, kad nesuardytų rūpestingai išmasažuotų bruožų, ir jums bus aišku, koks begalinis skirtumas yra tarp turtingą vidutinį dvasios gyvenimą išreiškiančio veido ir tarp dekoruotos kaukės.

Kad gilus vidujinis gyvenimas padaro gražius net ir netaisyklingus veido bruožus, tuo įsitikinau, dar mokiniu būdamas. Mūsų gimnazijoje buvo vienas tikrai negražaus veido

mokytojas. Bet kaip jo veidas pasikeisdavo, kai jis mums pasakodavo apie tai, kas jį vidujiniai jaudino ir ėjo iš širdies. Tokiais atvejais jis tapdavo gražus, toks gražus, kad mes buvome sužavėti ir nedrįsdavome nė pajudėti, kad nesuardytume šio mums nesuvokiamo grožio.

Bet kodėl moteris tuose dalykuose, kurie liečia jos išorę, dažnai beveik pameta protą ir taip nekritiškai pasiduoda reklamai ir madai? Būkime atviri: dėl milžiniško, nenugalimo noro **patikti**, ypač **jam**, žinomam ar nežinomam, gal būtų, net tam, kurio dar nėra, bet kuris gyvena tik svajonėse ir ilgesy. Bet ar ir čia moteris neklysta? Tik menkaverčių romanų ir banalių filmų didvyrės yra „gražuolės“. Daugiausia mylimos ir gerbiamos moteris paprastai nebuvo nei labai jaunos, nei labai gražios. Bet jos buvo **asmenybės**. Čia ir buvo jų pasisekimo paslaptis. Žinoma, tikrasis, dvasingasis moters grožis, kuris spindi net iš jos raukšlių ir žilų plaukų, nėra įgyjamas taip lengvai, kaip pagal visus kosmetikos dėsnius „pagražintoji kaukė“. Apie tą grožį galima sakyti, kad jis yra amžinas, tuo tarpu net ir gražiausia „lėlė“ pasiekia ribą, kur nepadedą jokie kremai, veido vandenys ir masažai, kur bejėgis tampa ir chirurgo peilis. Kaip pasigailėjimo verta atrodo tokia griūvanti „gražuolė!“

Tikra moteris negali pernešti, kad tie, kurie ją myli, nemyli jos visos, jos galingojo **aš**, o tik kokią nors jos dalį. Bet nužmogėjusi moteris džiaugiasi, kad jai pavyksta ką nors sužavėti tik savo dekoruota išore. Ar tokia „pergalė“ tikrai gali suteikti laimę? Ar ji nėra tik pasigailėjimo verta? Ar ji neapgaudinėja savęs?

Mūsų lietuvių pasižymi geru skoniu. Jos turi gerą akį ir subtilų

jausmą atskirti grožį nuo karikatūros, skoningus dalykus nuo neskoninių. Nuostabų grožio pajautimą išduoda mūsų tautiniai rūbai, rankdarbiai, o mūsų dainos tiesiog subtilaus grožio persunktos. Neleiskime svetimų tautų šiukšlėms sudrumsti šių mūsų tyrumo ir grožio šaltinių.

Mes dažnai, net per dažnai, kartojame žodį "lietuviškasis kuklumas", bet čia jis iš tikro būtų savo vietoje. Nors, brangindamos lietuviškąjį kuklumą, nesistenkime įsigyti neskonin-gai dekoruotą banalę kaukę, bet branginkime savo lietuviškąjį veidą.

A. Leitiškis

K r a ž i ū s k e r d y n ė s

Šių metų lapkričio mėn. 11 dieną suėjo lygiai 60 metų nuo Kražių skerdynių, kur lietuviai parodė didelį heroizmą, gindami savo bažnyčią ir savo tikėjimą. Čikagoje teko sutikti moteriškę, kuri būdama 12 metų mergaitė, savo akimis matė tą įvykį. Čia paduodame jos atpasakojimą.

Redakcija

Atsimenu, kad Kražių bažnyčia buvo labai graži ir puošni. Prie jos stovėjo seselių benediktinių vienuolynas, kur mano sesutė Juozapa tarnavo už virėją. Kartą ji parėjusi pasakė, jog seselės gavę žinią, kad valdžia jas norinti iškelti į Kauną. Ta žinia seseles labai sujaudino, nes jos numanė, kad jeigu Kražiuose jų nebus, tai nebus nė bažnyčios. Seseles prašė valdžios, kad jas paliktų čia baigti savo amžių, bet prašymai nieko nepadėjo, ir jos visos buvo išvežtos į Kauną. Žmonės pradėjo kalbėti, kad rusai atims ir bažnyčią.

Spalių mėn. pradžioje pasklido žinia, kad naktį išneš iš bažnyčios Švenčiausiąjį Sakramentą. Tada keli vyrai ir moterys susirinko į bažnyčią ir pasiliko per naktį melstis. Nakties metu jie truputį užsnūdo, todėl nepastebėjo, kaip kunigas atėjo ir paėmė iš altoriaus Švenč. sakramentą. Nešdamas jį per bažnyčią, tarė: "Klaupkitės, nešu Švenčiausiąjį!" Tada žmonės iš visų bažnyčios kampų subėgo prie kunigo ir liepė nešti Švenčiausiąjį atgal. Kunigas atsakė ne-

galis to daryti, nes jis gavęs įsakymą išnešti. Tada kažkoks vyras paėmė iš kunigo Švenčiausiąjį ir nunešė atgal į altorių.

Nuo tos dienos žmonės neišėjo iš bažnyčios: dieną ir naktį ten giedojo ir meldėsi. Kiti jiems atnešdavo valgyti. O kai pajusdavo, kad atvažiavo gubernatorius, tai keturi vyrai, apsilikę kamžomis, stovėdavo prie durų; du iš jų laikydavo rankose karaliaus paveikslą, o kiti du kryžių. Kai gubernatorius su palydovais ateidavo prie bažnyčios durų, tai vyrai sakydavo: "Jei tau karaliaus yra įsakyta atimti bažnyčią, tai sudraskyk karaliaus paveikslą ir sulaužyk kryžių, tada mes eisim šalin, o kitaip neįleisime į bažnyčią. Tokiais atvejais gubernatorius trupčiuką pastovėdavo ir nueidavo. Taip tęsėsi per visą mėnesį, žmonės bažnyčioje budėjo dieną ir naktį.

Lapkričio mėn. 10 d. pasklido žinia, kad ateinančią naktį atims bažnyčią. Tą dieną privažiavo pilnas miestelis žmonių ir laukė, kas atsitiks. Vyrai su kamžomis stovėjo prie durų. Bažnyčia buvo pilna besimeldžiančių ir begiedančių žmonių. Apie trečią valandą nakties atvažiavo gubernatorius ir atjojo žandarai su urėdninkais, viso apie 60 vyrų. Gubernatorius, priejęs prie bažnyčios durų, sudraskė karaliaus fotografiją

ir sulaužė kryžių. Tada žandarai raiti puolė į šventorių ir į bažnyčią. Kiti sustojo prie tako iš abiejų pusių, mušdami žmones, vejamus žandarų iš bažnyčios. Kai visus žmones išvarė iš bažnyčios, suėjo į ją viršininkai ir kunigai ir užsidarė duris. Žandarai budėjo lauke. Tuoj pasirodė žmonės, apsiginklavę spragilais, kuolais ir akmenimis. Jie užpuolė žandarus, kurie, pamatę pavojų, pabėgo. Žmonės įsilaužė į bažnyčią. Bažnyčioje esantieji viršininkai išsislapstė, kur kam pakliuvo, o gubernatorius su visu savo štabu ėlipa į bokštą prie pat varpų. Įkandin juos nusivijo vyrai ir reikalavo, kad gubernatorius pasirašytų, jog bažnyčios neatims, kitaip — jį mesią žemyn iš bokšto. Nusigandęs gubernatorius pradėjo aiškintis, kad jis teturįs tik pieštuką, toks parašas negaliosias, reikia surasti rašalo. Jis tokiu būdu norėjo tik laimėti laiko, nes žinojo, kad yra duota telegrama į Varnius, kviečiant atvykti į pagalbą kazokus.

Mudvi su sesute, sužinoję, kas Kražiuose dedasi, apsirengėm ir nutarėm eiti pasižiūrėti. Brolis, tą naktį parvažiavęs iš Varnių, draudė, nes sakė matęs Varniuose jau pabalnotus kazokų arklius; jie tuoj Kražiuose pribusią. Bet mama leido mums eiti, manydama, kad tik dideli gali nukentėti, bet vaikų jie neliesia. Atėję prie bažnyčios vartų, pamatėme būrį žmonių, apsiginklavusių kuolais ir spragilais. Žandarai stovėjo toliau, išsirikiavę po keturis eilėje. Eidamas pro mus kažkoks jaunas vyras rusiškai pasakė, kad tuoj pasirodys kazokai. Vos tik jis ištarė tuos žodžius, ir kazokai lyg iš žemės išdygo. Prieš mūsų akis atsivėrė baisus vaizdas: kazokai puolė žmones, mušdami durtuvais ir bizūnais. Kilo baisus šauksmas, klyksmas, vaitojimai. Gatvėse gulėjo kraujuose paplūdę žmonės.

Staiga ir prie mudviejų prilėkė kazokai. Vienas kirta durtuvu mano sesutei į pečius, ir ji pargriuvo. Man pasisekė pasprukti, nežinau, kaip arkliai manęs nesumindžiojo.

Tuo tarpu atsirado kazokų kapitonas ir ėmė šaukti: "Pardon, pardon, negalima taip žmonių mušti!" Tada visi kazokai nušoko nuo arklių, pririšo juos prie tvorų ir pradėjo nešti sužeistuosius į daržą. Suguldė ten juos eilėmis ant žemės, ir iš Kelmės atvykę keli daktarai pradėjo sužeistuosius raišioti, siūti žaizdas, tvaryti. Atėjau ir aš pažiūrėti, ar ten nebus ir mano sesutės, bet neradau. Visą miestą apstatė raiteliais, kad niekas nepabėgtų. Ką tik pagavo, visus areštavo ir nusivedė plakė bizūnais.

Vieną plakamą senuką gubernatorius paklausė, ar jau gana. Tas atsakė: "Gali dar plakti!" Supykęs gubernatorius liepė dar smarkiau jį plakti. Senukas gulėjo visas paplūdęs kraujuose, o gubernatorius pasakė: "Ryk dabar savo kraują kaip šuo!" Senukas ten ir numirė.

Atėjęs kazokų kapitonas neleido daugiau žmonių plakti, bet visus suareštavo ir nugabeno į kalėjimą. Kai kurie stengėsi išsigelbėti, plaukdami per Kražantės upę. Kitus patys žandarai į upę stūmė ir durtuvais murkdė, kad prigertų. Kai kuriems - pasisekė perplaukti ir išsigelbėti, bet daugelis prigėrė. Kazokai parodė žmonėms daugiau gailestingumo, bet žandarai buvo labai įnirtingi ir žiaurūs.

Nesuradusi sesutės,ėjau namo. Aš buvau dar tik dvylikos metų, todėl kelio man niekas nepastojo ir leido išeiti iš miestelio. Parėjus namo, radau daug susirinkusių motinų, verkiančių savo negrįžusių sūnų ir dukterų. Koks buvo mūsų džiaugsmas, kai už kelių valandų parėjo sesutė,

FILIPPINO LIPPI

(1457-1504)

ANGELIUKAI

Šių metų „L. L.“ iliustracijos daugiausia buvo paimtos iš italų klasikų. Pirmiausia pažvelgėme į tris meno didžiūnus: Michelangelo, Leonardo da Vinci, Raffaello. Po to chronologiškai sekėme italų renesanso išsivystymą iki šių trijų didžiųjų, pradedant Cimabue ir Giotto. Dviejų šimtmečių laikotarpy mūsų akis galėjo užkliūti bent už pačių žymiausių ir charakteringiausių šio periodo tapytojų.

Šiame numeryje duodame po vieną kūrinių kitų trijų penkioliktojo amžiaus pabaigos ir šešioliktojo pradžios menininkų: jau praėjusiame numeryje minėto Filippino Lippi, Raffaello mokytojo Perugino ir „Padovos mokyklos“ atstovo Correggio. Šis pastarasis labai meistriškai sugebėjo kombinuoti spalvas ir šešėlius. Gal būt, tik Rembrandt šioje srityje jam gali prilygti. Iš Correggio kūrinių trūksta elegancija, gyvybė ir džiaugsmas. Jis turėjo didelės įtakos ir kitiems naujesniųjų laikų menininkams.

nors ji buvo vos gyva. Visa sumušta, žaizduota, sutinusi. Bet, dėkui Dievui, paskui visiškai sugijo ir jokių ženklų nepasiliko.

Paskui pradėjo po namus daryti kratas. Areštuodavo kiekvieną sužeistąjį, nors jis būtų ir kitur susižeidęs. Jie manydavo, kad tai esą to sukilimo dalyviai. Kazokai dar daugiau kaip savaitę laiko bastėsi po apylinkę ir darė, ką tik norėjo: vogė, plėšė, ir niekas jų už tai nebaudė.

Suareštuotieji žmonės po kelių dienų buvo išvaryti į Kelmę, paskui į Šiaulius, į Kauną ir pagaliau į Vilnių. Visur turėjo eiti pėsti. Maždaug po metų buvo Vilniuje jų teismas.

Ten buvo ir mano brolis. Jis pasakojė, kad žmonės kaltino, jog jie šaudė, nes kai kurių kūnuose rasta kulų. Patikrinus kulkas, pamatyta, jog jos buvusios iš uredninkų ir žandarų revolverių. Žmonės buvo išteisinti, tik keturi buvo nuteisti kalėti, bet paskui ir juos paleido.

Kai pasibaigė teismas, ir iš salės išėjo kaltinamieji, ten buvo susirinkusi žmonių minia, kuri šaukė: „Kražių kankiniai, Kražių kankiniai!“ Juos žmonės bučiavo, sveikino, sutiko su dovanomis. Šitas įvykis nuskambėjo po visą pasaulį, liudydamas apie lietuvių prisirišimą prie savo tikėjimo. **Barbora Norbutienė**

Lysenko ar Mendelis?

(Sovietų Biologija)

Dar ne taip seniai spaudoje buvo kilę triukšmingi ginčai Europos ir Amerikos biologų su Sovietų biologais. Kad komunistai persekioja religiją, kankina ir žudo visus tuos, kurie aklaime neseka Stalino ir Lenino mokslo, tai galima suprasti, nes tai atitinka proletarijato diktatūrą. Kad jie savo kovai laimėti vartoja melą, prie to jau seniai pripratome. Bet kad 1948 m. Rusų Komunistų partija pasmerkė Mendelizmą, kurio per trisdešimt egzistencijos metų niekas nelietė ir neužkabino, tai ne vienas labai nustebė. Juk Mendelizmas, kaip mokslinis biologinis dalykas, nieko bendra neturi nei su politika nei su religija. Antra vertus, Mendelizmas turi tokios didelės reikšmės medicinoje ir biologijoje, kad atrodo labai negudru pradėti prieš jį kovą. Kokia būtų komunistams nauda, jeigu jie sugriautų Mendelizmą? Ką jo vietoje pastatytų ar pasiūlytų. Šiame straipsnyje trupučiuką panagrinėsime šituos klausimus.

Mendelizmas

Nemanome čia plačiau nagrinėti Mendelizmo, apie tai galima pasiskaityti 1950 m. „Laiškuose Lietuviams“ (83-85 ir 97-99 psl.). Trumpai priminsime tik tai, kad šią sistemą sukūrė Grigalius Mendelis (1822-1884). Jis buvo katalikų kunigas, vienuolis augustinijonas. Gimė Čekoslovakijoje, mokslus ėjo Vienos Universitete. Jo biologiniai eksperimentai pasižymi dideliu paprastumu, bet kartu ir nepaprastu geniališkumu. Mendeliui kilo klausimas: „Ar vaikai gali paveldėti bet kokias ypatybes iš

tėvų; jei gali, tai pagal kokias taisykles?“

Mendelis savo tyrimams pasirinko labai tinkamą augalą — žirni. Žirnio žiede labai gerai yra atskirti vyriški ir moteriški elementai. Vienus nuo kitų galima labai lengvai atidalinti ir tada be jokio vargo galima pernešti dulkeles nuo vieno žiedo ant kito. Mendelis vartojo baltai ir raudonai žydinčius žirnius. Šias dvi rūšis jis sukryžijo. Nupešė dulkių organus nuo vieno žiedo, kad jis neapsivaisintų savo paties dulkelėmis, ir šepetuku pernešė ant jo kitos spalvos žiedo dulkeles. Kad vėjas neatneštų svetimo žiedo dulkių, augalai buvo apdengti. Mendelis visa tai darė labai kruopščiai, viską gerai apskaičiavo ir šiuos tyrimus tęsė septynerius metus (1856-1864) savo vienuolyno darželyje, išaugindamas apie dešimt tūkstančių augalų.

Sukryžijavus baltus žirnius su raudonais, visa pirmoji generacija buvo raudonais žiedais, nežiūrint to, kad tėvas buvo baltais žiedais. Iš čia **pirmasis dėsni**: pirmoji generacija yra visados vienodos spalvos. Spalva, kuri „nugali“ kitą spalvą, vadinama dominuojančioji spalva.

Antrosios generacijos Mendelis jau nebekryžijo, bet leido laisvai žirniams apsivaisinti. Kas įvyko? Šioje antrojoje generacijoje vieni žirniai buvo raudonais žiedais, kiti — baltais. Štai ir protėvis pasirodė! Santykis tarp raudonų ir baltų žiedų buvo pastovus: trys raudoni ir vienas baltas. Tai **antrasis dėsni**, vadinamas segregacijos (pasiskirstymo) principu.

Trečiasis dėsnis yra vadinamas laisvo grupavimosi dėsniu. Augalo įvairios ypatybės, kaip pvz., raudonumas, baltumas, lapų forma eina iš augalo į augalą, kaip atskira ypatybė. Tie žirniai, kurie visą laiką raudonai žydėjo, vadinami **genotipais**, o tie, kurie kartais pagimdė ir baltus, vadinami **fenotipais**. Tos dalelytės, kurios karta iš kartos neša atskiras ypatybes, kaip žiedo raudonumą, baltumą, lapų formą, vadinamos **genais**.

Apie visus šituos tyrimus 1866 m. Mendelis parašė knygą „Versuche ueber Pflanzehybriden.“ Tačiau tų laikų mokslininkai neįvertino Mendelio tyrimų, jo knyga išgulėjo sudulkėjusi knygynuose iki 1900 metų. Dvidešimtojo šimtmečio pradžioje trys mokslininkai — De Vries Olandijoje, Correns Vokietijoje ir Tschermak Austrijoje — beveik nepriklausomai vienas nuo kito iškasė Mendelio knygą iš dulkių. Ir nustebo, atradę tokį turta! Šiandien mokslininkai tiesiog garbina tą kuklų vienuolyno sodelį, kuriame buvo daromi bandymai. Ta plona Mendelio knygutė yra laikoma didele mokslo verte. Už tai mokslis pasaulis 1910 m. Mendeliui pastatė Brno mieste reikšmingą paminklą: prie jo kojų vaizduojami du jauni žmonės, berniukas ir mergaitė, kurie duoda vienas kitam ranką. Juodu atvaizduoja raudonus ir baltus žiedus, skirtus perduoti savo gražiausias ypatybes naujoms kartoms.

Genetika

Nuostabu, kad visos totalitariškosios valstybės stengiasi įkinkyti biologiją, ypač vieną jos šaką, vadinamą genetika, į savo tarnybą. Hitleris pasirinko savo gyvenimo ir kovos tikslu skelbti germaniško arba ariško kraujo evangeliją. Tai buvo

genetika. Genetika yra mokslo šaka, studijuojanti augalų, gyvulių bei žmonių paveldėjimo reiškinius. Jai artima yra eugenika, studijuojanti priemones, kuriomis galima pagerinti žmonių rasę.

Mendelio dėsnų dėka genetika išaugo į labai svarbią mokslo šaką ir persunkė visas gamtos mokslų sritis. Žemės ūkiui, gyvulininkystei ir sodininkystei Mendelizmas turi didelės reikšmės. Taip pat ir medicina nagrinėja, kurios ligos yra paveldimos, kurios ne. Mendelizmas paskatino valstybes išleisti įstatymus, sprendžiančius, kuriems asmenims leisti tuoktis ir kuriems ne, kad galėtų išgelbėti ateinančias kartas nuo paveldimų ydų ir ligų. Rusija taip pat laikėsi Mendelizmo ir turėjo labai gerų specialistų.

Lysenko marksistinė genetika

Šeštasis Tarptautinis Genetikos Kongresas, įvykęs Amerikoje 1932 in., buvo paskutinis, kuriame dalyvavo oficialus Sovietų Unijos delegatas Nikolai Vavilov, kadaise buvęs asmeniškai paties Lenino įpareigotas organizuoti Rusijoje genetikos tyrimus. Kongrese Vavilov pranešė, kad jo tautiečio Lysenko genetikos tyrinėjimai esą labai įdomūs ir daug žadą ateičiai. Jis pasiūlė ateinančią kongresą sušaukti Maskvoje 1937 m. ir užtikrino, kad Rusija mielai sutiksianti būti kongreso šeimininkė. Kongreso nariai tikrai manė galėsia pasinaudoti Rusijos vaišingumu, bet jau 1935 m. pradėjo aiškėti, kad tas planuojamas Tarptautinis Genetikos Kongresas Maskvoje negalės įvykti. 1936 m. gruodžio 14 d. „New York Times“ pranešė, kad genetistai Agol ir Vavilov yra areštuoti. Ta pačia proga pamini ir Lysenko vardą bei jo ištartus žodžius: „Genetika yra žaislas, panašiai kaip šachmatai arba

futbolas, be jokios praktiškos reikšmės”. Gruodžio 26 d. tas pats laikraštis vėl pranešė, kad kitas žinomas genetikas Dr. S. G. Levit, Medicinos Genetikos Instituto Direktorius, buvo pašalintas iš Komunistų partijos ir nuo to laiko visiškai dingęs be žinios. Agol buvo sušaudytas.

Viso pasaulio mokslininkai pradėjo labai jaudintis, kad nuo komunistų rankos turėjo užgesti tokios šviesios mokslo žvaigždės. Negalint įvykti žadėtam kongresui Maskvoje, jis buvo sušauktas 1939 m. Škotijoje. Tuoj užėjo Antrasis Pasaulinis Karas ir sutrukdė tarptautinį mokslininkų bendradarbiavimą. Pasibaigus karui, paaiškėjo, kad garsusis Nikolai Vavilov (nesumaišyti su jo broliu Sergejumi, žymiu fiziku) 1941-1942 m. žiemą praleido koncentracijos stovykloje Saratove ir mirė Sibire (Ochotske). Vavilovo vieton Žemės ir Ūkio Mokslų Lenino vardo Akademijos pirmininku buvo paskirtas Trofim Lysenko.

Įdomu, kas atsitiko? Kodėl pasaulinio vardo mokslininkai buvo pašalinti, o iškilo žmogus, iki šiol mokslė visiškai nežinomas? Atrodo, kad Lysenko buvo Malenkovo malonėje, todėl taip ir iškilo. 1943 m. Lysenko išleido veikalą, pavadintą “Paveldėjimas ir Pasikeitimai”. 1947 m. “Pravda” pradėjo rašyti apie “biologus reakcionierius”, minėdama net jų vardus. A. Žebrak, Baltgudijos Mokslo Akademijos pirmininkas, žymus genetikas, buvo atleistas. 1948 m. buvo rengiamas aštuntasis Genetikų Tarptautinis Kongresas, į kurį buvo kviečiami ir rusų genetikai. Gautas atsakymas, kad jie negalės dalyvauti, nes esą per daug užimti ir negalį palikti savo darbo. Greitai paaiškėjo, dėl ko jie buvo užimti — mat, ruošė savo kongresą.

Tame rusų kongrese 1948 m. Lysenko paskelbė naują genetiką, kartais ją vadindamas darvinistine, kartais mičiuristine, o kartais marksistine. Mendelio, Morgano ir Weismanno mokslą šiais klausimais laiko “kapitalistų, reakcionierių ir idealistų genetiką”. Jis aiškiai pasisako, kad reikalinga turėti tokia biologija ir genetiką, kuri atitiktų dialektinį materializmą. Senoji Mendelio genetiką esanti “idealistine”. Čia plačiau neaiškinsime, kas yra tas dialektinis materializmas, nes apie tai jau esame rašę 1951 m. “Laiškuose Lietuviams” (28-30 ir 36-37 psl.).

Šalia marksistinių principų Lysenko išdėstė ir savo biologinius tyrimus su savais filosofiniais aiškinimais. Jis padarė savo teoriją šalininkais jau mirusius mokslininkus: Timiriazevą, Burbank, Mičurin. Jo paskaita buvo tokia keista, kad iššaukė daug opozicijos ir diskusijų. Jį pradėjo atakuoti žymūs mokslininkai : Zavadovsky, Poliakov, Schmalhausen, Alichanin, Žukovsky ir kiti. Staiga kažkam atėjo į galvą paklausti Lysenko, ar jo paskaitą matė Centralinis Komunistų Partijos Komitetas. Lysenko atsakė, kad Partijos Komitetas jo paskaitą matė ir patvirtino. Tada viskas pasikeitė. Susirinkime kilo panika, nes visi suprato, ką tai reiškia. Kai kurie tą susirinkimą pavadino “Valpurgijos naktimi”. Kitą dieną visi oponentai pradėjo atšaukti savo “klaidingas” mintis ir patys pradėjo skelbti, kad nauji rusų biologijos išradimai ir geniališki Lysenko eksperimentai aiškiai įrodo, kad Mendelio ir kitų reakcionierių biologija komunistams netinka, kurie yra padarę tokia neįsivaizduojamą pažangą mokslo srityje, valdant visų mokslų tėvui Stalinui.

Amerikos mokslininkai labai nustebo ir negalėjo suprasti, kokius „egzorcizmus“ komunistai vartoja, kad galėjo priversti tokius garsius mokslininkus išsižadėti savo mokslo ir savo nuomonės. Bet tiems, kurie pažįsta komunizmą ir jo metodus, čia yra viskas aišku.

Kongresas suredagavo Stalinui laišką, kuriame pareiškia, kad komunistinė biologija yra labiausiai pažengusi pasaulyje. Paskui prašo valdžios, kad visų mokyklų knygos būtų peržiūrėtos ir ištaisytos, kad visos kapitalistinės biologijos žymės būtų pašalintos ir visos biologinės teorijos suderintos su Lysenko ir Mičurino mokslu. Tais pačiais 1948 m. SSSR Mokslo Akademija laiške Stalinui prižadėjo, kad „su dideliu ryžtingumu bus pataisytos visos klaidos, kad bus pertvarkyti biologiniai institutai pagal gryną Mičurino mokslą“. Tai nebuvo tušti žodžiai. Visa tai tuoj buvo pradėta vykdyti.

Ivan Vladimirovič Mičurin (1855-1935)

Kai kam galėtų kilti klausimas, dėl ko kaip tik 1936 m. pradėta Rusijoje smerkti Mendelis ir garbinti Mičurinas? Tam proga, gal būt, davė Mičurino mirtis (1935 m.). Tada jo mokslu buvo pradėta daugiau domėtis, ir gal net tam pačiam Lysenko atėjo į galvą mintis padaryti Mičuriną Rusijos Mendeliu. Kam čia klausyti Mendelio, kurs buvo katalikas, kunigas ir net vienuolis, turint autentišką ateistą ir komunistų partijos narį Mičuriną? Pagaliau ir pačiam Lysenko iš to buvo naudos, nes, keldamas Mičuriną, ir jis pats iškilo.

Dar vaikas būdamas, Mičurin labai domėjosi daržininkyste. Sakoma, kad visuomet turėdavęs pilnas kiše-

nes visokių sėklų, uogų kauliukų, riešutų. Mokėsi Riazanės gimnazijoje, bet jos nebaigė, nes buvo pašalėtas „už nepaklusnumą vyresnybei“, kad kartą, sutikęs direktorių, nepakėlė kepurės. Vaikas teisinosi, kad jis to nepadaręs dėl to, jog būvę šalta, bet į jo teisinimąsi nebuvo kreipta dėmesio. Parvažiavęs namo, norėjo privačiai ruošti universitetui, bet nieko neišėjo, nes tam reikėjo lėšų, kurių nebuvo.

Tada Mičurin, būdamas 18 metų amžiaus jaunuolis, gavo geležinkelio stoties viršininko padėjėjo vietą Kozlove. Po metų vedė buvusią baudžiauninkę ir dėl to neteko savo tėvo malonės. Ateitis atrodė tamsi. Ko galėjo tikėtis žemos kategorijos valdininkas su 12 rublių mėnesine alga? Laisvu laiku pradėjo užsiiminti sodininkyste. Nuisamdė pigų sodelį, kur sodino viską, kas tik jam pakliūdavo į rankas. Dirbo apie dešimtį metų, stengdamasis aklimatizuoti šiltų kraštų vaismedžius centralinėje Rusijoje, bet neturėjo pasisekimo. Paskui pradėjo selekcijos metodą: rinkdavo geresnius vaismedžius, mąnydamas, kad geresni medžiai duos geresnius vaisius. Bet ir čia nusivylė. Tada priėjo prie kryžiuavimo metodo. Pastebėjo, kad laukinės rūšys iš Rytų Azijos, sukryžiuotos, su kultūrinėmis rūšimis iš šiltesnių kraštų, duoda gana atsparius šalčiui augalus. Čia jis susilaukė didelio pasisekimo, išaugindamas labai gerų obuolių, kriaušių, persikų, aprikosų.

Tačiau ne visi medžiai kryžiuodavosi. Tada jis išgalvojo kitą metodą. Jis pastebėjo, kad kai kurie medžiai, pvz. kriaušė su obele, kartais nesikryžiuoja, bet jeigu paimsi seno medžio šakelę ir ją įskiepysi į kito jauno medžio kamieną, tai tas jaunas medis įgauna senojo medžio ypa-

tybes, lyg su juo susigiminiuoja, ir tada jau galima kryžiuoti.

Be abejo, Mičurinas buvo nepaprastas žmogus. Jis atliko milžinišką darbą, kuris atrodo dar didingesnis dėl to, kad nesusilaukė jokios pagalbos nei iš valdžios nei iš visuomenės. Valdžia nepadėjo, nes Mičurinas neturėjo jokio mokslinio diplomo. Visuomenė nuo jo šalinosi dėl to, kad jis buvo labai atsiskyręs, visų vadinamas puikuoliu ir bedieviu. Pats Mičurinas save laikė visišku ateistu. Dvasiškai jį stengėsi atversiti, bet visos pastangos nuėjo veltui, jis iš jų tik pasijuokdavo.

Kartą, vargo prispaustas, jis parašė carui laišką, prašydamas pagalbos. Po dviejų metų atėjo atsakymas, kad galėtų gauti pagalbą, jei dirbtų su valdžios paskirtais žmonėmis. „Puikuolis“ su tuo nesutiko. Kitą kartą valdžia atsiuntė savo atstovą pasižiūrėti, ką tas keistuolis veikia. Atstovas labai nustebo Mičurino atliktais darbais. Už tai jam buvo suteiktas trečiojo laipsnio šv. Onos medalis. Mičurinas tai palaikė tik pikta ironija. Tada jau nieko iš caristinės valdžios nesitikėjo sulaukti. 1913 m. amerikiečiai norėjo nupirkti Mičurino kolekciją bei visus jo išradimus, o jį patį pasikviesti į Ameriką. Mičurinas ilgai galvojo, bet pagaliau atsisakė.

Kilus revoliucijai ir komunistams paėmus valdžią, Mičurinas pasiryžo dirbti jos naudai. Pats Leninas labai susidomėjo jo darbais. Komunistai perėmė visus jo medelynus ir įrengimus. Šiandien viskas yra paversta į gigantiškus pastatus ir į moderniausias laboratorijas su geriausiu personalu. Kozlov miestas, kur Mičurinas atliko visus savo bandymus, yra pavadintas Mičurinsku. Ten vyksta didžiausios jaunimo ekskur-

sijos, kur jaunimas gali pasimokyti, kaip reikia būti didžiu mokslininku ir geru komunistu.

Lysenko biologija

Trofim Denisovič Lysenko 1925 m. yra baigęs Kievo agronomijos institutą. Kadangi rusų mokyklos gerokai skiriasi nuo mūsų, tai sunku pasakyti, koks yra jo išsilavinimo laipsnis, bet galima manyti, kad daržovių ir javų auginime jis turi patyrimo, nes šiais dalykais ypatingai domėjosi. Lysenko pagarsėjo savo eksperimentais su pomidorais, kuriuos kryžiuavo skiepijimo būdu. Bet mendelistai mokslininkai labai skeptiškai į visa tai žiūri, nes jis neduoda jokių savo tyrinėjimų aprašymų. Kai kas daro išvadą, kad jis neturi jokių mokslinių kvalifikacijų ir savo eksperimentais nieko naujo nepasiekęs.

Lysenko giriasi, kad jam pasisekė paversti vasarinius kviečius į žieminius. Vasariniai kviečiai turi 28 chromosomus, o žieminiai — 42. Mūsų biologams yra nesuprantama, kaip būtų galima paversti vienus į kitus. Taip pat Lysenko sakosi sukūręs naują augalų teoriją, vadinamą **fazių teorija**. Kiekvienas augalas turįs pereiti penkias fazes, kurių kiekviena skiriasi savo reikalavimais maisto, šviesos ir kitais atžvilgiais. Jis sako, kad ši teorija yra nepaprastai didelės reikšmės, bet mes tos reikšmės nematome.

Maskvos radijas 1950 m. paskelbė didelę sensaciją. Mokslo Akademijos susirinkime, kuriam pirmininkavo pats Lysenko, Olga Lepešinskaja padariusi nepaprastos reikšmės pranešimą. Ji įrodžiusi, kad gyvybė galinti kilti iš negyvos medžiagos. Taigi, iki šiol skelbta teorija, kad gyvybė gali kilti tik iš kitos gyvybės, esanti klaidinga, ji buvusi sugalvota.

CORREGGIO
(1494—1534)

MADONA SU KŪDIKIU

Pinakoteka, Parma

tik tam, kad būtų lengviau įrodyti Dievo buvimą. Bet ir čia lygiai tas pats metodas: skelbia tik tuščią teigimą, neduodami jokių platesnių žinių apie tuos tyrimus ir įrodymus. Rusai reikalauja, kad pasaulis akla jų Akademijos žinioms tikėtų.

Išvados

Kad komunistų ideologijai geriau tinka darvinizmas už mendelizmą, tai savaime suprantama. Todėl jie ir pradėjo kovą prieš Mendelį. Jie nenori pripažinti gamtoje kokių nors įstatymų, kurie atrodytų kokios nors aukštesnės galybės įdiegti. Jie viską bando išaiškinti natūraliu būdu. Pagal juos ir augalų rūšį gali pakeisti išorinės sąlygos: maistas, klimatas ir kiti panašūs faktoriai. Pagal Mendelį to pasikeitimo priežastis yra pačiame augale, ji priklauso nuo chromosomų.

Mokslininkai mėgino patikrinti tuos Lysenko darytus bandymus, pvz., Burdick labai kruopščiai bandė skiepijimo būdu (o ne kito augalo dulkelėmis apvaisinant) gauti naujų rūšių, kurios paskui tokios ir pasiliktų, eidamos iš kartos į kartą. Visi tie bandymai buvo veltui. Taigi, manoma, kad visi komunistų pasigyrimai

yra tik jų įprasta propaganda. Komunistai gali išrišti sunkiausias problemas, prieš kurias kapitalistai esą bejėgiai.

Yra biauuru, kad komunistai politikoje vartoja melą ir žudynes, bet dar biaučiau, kad panašiai elgiasi ir moksle. Štai kur reikia ieškoti šios biologinės “schizmos” priežasties. Ateityje gal galėsime aiškiai pamatyti, ar sovietų mokslininkai žiūrėjo to, ką rodo mikroskopas, ar tik klausė, ką sako Stalinas.

J. Venckus, S. J.

BIBLIOGRAFIJA:

- Robert C. Cook: Lysenko's Marxist Genetics. Science or Religion? J. Hered. 1949 (40: 169-292).
- U. B. Mičurin: Itogi Šestidiesiatilietnich Rabot. 1934.
- M. B. Crane: Soviet Biology. Heredity, 1949 (3:252-261).
- R. C.: Communist Biology in Peking and Moscow. J. Hered. 1951 (42:69-70).
- A. N. Studitski: Fly-Lovers and Man-Haters. J. Hered. 1949 (40:307-314).
- A. B. Burdick: Experimental Evidence relating to one postulate of the New-Russian Genetics. Genetics, 1952 (37:570).
- Erich von Tschermak - Seysenegg: The Rediscovery of Gregor Mendel's Work. J. Hered. 1951 (42:163-171).

CHRISTIAN SCIENCE

Amerikos protestantai yra suskilę daugiau kaip į du šimtus sektų. Tarp tų sektų kartais pasitaiko labai keistų. Gal ne vienam jau teko girdėti ar skaityti kad koks nors asmuo susirgęs griežtai atsisakė kviesti gydytoją, nes pagal jo religiją išgyjimo reikia laukti tik iš Kristaus, kuris tikriausiai išgydys, jeigu tik tvirtai tikėsi. Net ir policija dažnai galvoja, ar nekviesti gydytojo prieš to asmens valią. Bet kadangi gydytojo nenorima prisileisti iš religinių įsitikinimų, tai bijoma kas nors daryti, kad paskui nepradėtų šaukti, jog varžoma religinė laisvė. Šita sekta yra vadinama "Christian Science".

Kartais stotyse ar kitose viešose vietose tenka pastebėti leidinius, pavadintus "Christian Science Sentinel", "The Christian Science Monitor", "The Christian Science Journal" ir kitokiais vardais. Kiekvienas supras, kad toji sekta turi būti labai turtinga, nes gali išleisti tokias sumas pinigų spaudai ir propagandai. Jos nariai yra labai uolūs ir pasišventę, kad tiek laiko randa apaštalauti, vaikščiodami po gatves ir po namus ir piršdami savo literatūrą bei sakydami pamokslus.

Kilmė

Pasakojama, kad 1866 m. Lynn mieste visai netikėtai išgijusi serganti moteris Mary Baker Eddy. Ji pagijusi, skaitydama šv. Mato evangeliją (9, 1-8), kur aprašoma, kaip Kristus pagydė stabo ištiktą žmogų. Kris-

tus jam atleido nuodėmes ir išgydė iš ligos, nes jis Kristumi pasitikėjo. Ta moteriškė pradėjo galvoti, kad ir dabar Kristus taip pat atleistų nuodėmes ir išgydytų žmones iš ligų, jeigu tik Jūs žmogus pasitikėtumėte. Tokiu būdu ir kilo "The Church of Christ, Scientist" arba "Christian Science". Ponia Eddy šią sektą vadina "dieviškąja metafizika" arba "moksliškąja dieviškojo gydymo sistema". Bendrai, šita sekta mėgsta vartoti labai skambius, moksliskus žodžius ir terminus.

Eddy parašė knygą, pavadintą "Science and Health with the Key to the Scriptures", kuri tapo lyg antroji jų sektos evangelija. Pradžioje ta moteris nemanė sukurti atskiros tikybos, bet galvojo glaudintis jau prie esamų sektų. Tačiau greitai suprato, kad geriau eiti savais keliais, jei nori turėti daugiau laisvės plėstis ir organizuotis. Pirmoji jų bažnyčia susikūrė 1879 m. Bostone, kuri dabar vadinama motiniškoji bažnyčia.

Mokslas

Pagrindinė jų mokslo "tiesa" yra ta, kad liguistas žmogaus protas yra visų nuodėmių, ligų, kančių, skausmų ir nelaimių šaltinis. Gražink protui vietoj klaidos tiesą (žinoma, "Christian Science" tiesa), ir pranyks visos ligos bei nuodėmės. Šv. Raštas drauge su Eddy knyga "Science and Health" yra pakankami šaltiniai žmogaus dvasios ir kūno sveikatai pasiekti. Labai pabrėžiama, kad nuodėmė ir liga yra didžiausios blogybės. Ir fizinė liga yra tam tikras liguistas proto stovis, kurį galima pašalinti tiesa. Dangus nėra vieta, bet "harmonija". Pragaras yra klaidingas tikėjimas, aistra, sąžinės graužimas, neapykanta, kerštas, nuodėmė, liga, mirtis ir kančia. Malda yra tvirtas tikėjimas, kad Dievas vis-

ką gali padaryti. Krikštas nėra Bažnyčios ceremonija, bet gilus dvasiškas pergyvenimas, apsisvalymas nuo paklydimų.

Bažnyčios administracija yra demokratiškai išrinkta. Bažnyčioje yra skaitytojai, mokytojai ir gydytojai. Paprastai bažnyčioje būna du skaitytojai: vyras ir moteris. Vienas skaito Šv. Raštą, o kitas ponios Eddy knygą. Pamokslai paruošiami specialaus komiteto, kuris juos išspausdina ir išsiuntinėja atskiroms bažnyčioms. Ir vidury savaitės, paprastai trečiadienį, būna pamaldos. Čia pirmasis skaitytojas skaito iš visur gautus laiškus, kuriuose būna dramatiškai atpasakoti visokie daugiau ar mažiau stebuklingi išgijimai iš nuodėmių ir iš ligų. Tų aprašymų turinys dažnai būna panašus. Koks nors asmuo, buvęs didelis nusidėjėlis, iškenčijęs visokias ligas ir skausmus, netikėtai susiduria su "Christian Science" atstovu arba jam į rankas patenka kokia nors šio tikėjimo knyga bei tenka išgirsti pamokslas. Ir štai įvyksta stebuklas! Nušvinta jo protas, supranta "Christian Science" mokslo teisingumą, suranda ramybę, tampa visiškai sveikas ir naujas žmogus. Gale visados ta pati išvada: "Pridėkite ir jūs prie šios tikybos, o būsite laimingi, kaip ir aš."

Be skaitytojų dar yra ir gydytojai, kurie lanko ligonius. Žinoma, jie neturi jokio laipsnio ir nėra studijavę medicinos. Jie tik įkalbinėja ligonius atsiversti, kreiptis į Kristų, kuris išgydys, naudotis "Chr. Science" patarimais ir patarnavimais. Kartais pasitaiko, kad žmonės visiškai pasitiki šiais gydytojais ir atsisako kreiptis į tikruosius gydytojus. Jie gydymo laukia tik iš Kristaus.

"Christian Science" organizacija yra labai veikli. Turi auklėjimo sky-

rių, kurs ruošia įvairius kursus, siuntinėja paskaitininkus, rengia propagandos skyrius, kurių tikslas yra rūpintis geru organizacijos vardu ir atremti įvairius priekaištus tiek gyvu žodžiu, tiek spaudoje. Išleidžia gana daug knygų. "Monitor" priskaitomas prie pačių geriausių Amerikos laikraščių. Kiek šiandien yra šiai sektai priklausančių narių, sunku pasakyti. Pati Eddy uždraudė skelbti narių skaičių. Iš valstybės statistikų atrodė, kad yra apie 262 tūkstančiai narių. Bet tai yra per mažas skaičius, iš tikrųjų turėtų būti daugiau.

Kritiškas įvertinimas

Sutinkame, kad yra ryšys tarp fizinės ligos ir žmogaus proto nusistatymo. Šviesus protas, dar tikėjimo apšviestas, o ypač jeigu dar prie jo prisideda ir valios stiprumas, daug gali padėti nugalėti ligą arba bent lengviau ją pernešti. Antra vertus, jei žmogaus dvasinės jėgos yra silpnos, jeigu nėra ištvermės, kantrybės, valios disciplinos ir klusnumo gydytojams bei slaugytojoms, tada ligonis labai sunkiai gyja. Bet ir čia nereikia perdėti. Jeigu, pvz., bus lūžęs kaulas arba išsivystęs vėžys, yra būtina vartoti paprastas gydymo priemones. Valios stiprumas arba linksmumas šių ligų nepagydydys.

Negalima neigti, jog tarp ligos ir nuodėmės yra tam tikras ryšys, bet ne visados. Pats Kristus, paklaustas, kas nusidėjo: ar tėvai, ar pats ligonis, kad gimė aklas, atsakė, kad nei tėvai, nei ligonis.

Kadangi šios tikybos nariai laiko savo įsteigėją Eddy beveik šventąja ir ją lygina su didžiausiais Katalikų Bažnyčios šventaisiais ir su mokslo genijais, bus naudinga bent trumpai pažvelgti į jos asmenybę. Sakoma, kad jau nuo pat jaunystės giminės

jai pranašavo garsią ateitį. Rašoma, kad ji, būdama dar tik 12 metų, diskusijose nugalėjusi kongregacionalinės bažnyčios seniūnus. Iš istorijos žinome, kad ji su šia bažnyčia susidūrė daug vėliau, būdama jau 17 metų. Ji pati sako, kad jos brolis Albertas ją išmokęs hebrajų, lotynų ir graikų kalbų. Bet žinome, kad Albertas išvažiavo į kolegiją ir namie retai kada tebūdavo, kai Mary buvo 9 metų, o kai ji buvo 13 metų, Albertas visai išvyko iš namų. Taigi, sunku tikėti, kad brolis ją būtų galėjęs išmokyti šių kalbų, kurios, žinoma, jai būtų buvę labai reikalingos, rašant veikalą „Key to the Scriptures“ (Raktas į Šv. Raštą).

1843 m. Mary Baker išteikėjo už karininko Glover, kurs po šešių mėnesių mirė. Po jo mirties jai gimė kūdikis, kurio ji labai neapkentė ir visiškai jį nuo savęs atstūmė, kai kūdikis buvo šešerių metų. Ji, be abejo, nebuvo pavyzdinga motina. 1853 m. ji antrą kartą išteikėjo už dentisto Patterson, su kuriuo vėliau išsiskyrė. 1862 m. susirgusi nuėjo pas Dr. Phineas Quimby. Jis jai pasakęs, kad netikįs į jokių vaistų, o gydas ligočius, taisydamas jų proto iškrypimus ir drauge įdiegdamas tiesą. Jis ją hipnotizavo. Ji buvo įsitikinusi, kad ne daktaro hipnotizavimas, bet Kristaus mokslas ją išgydys. Šio daktaro teorijas ji vėliau savaip išvystė ir paskelbė kaip savas, pavadindama jas „Religine metafizika“.

1866 m. Lynn mieste ji pargriuvo ant ledo ir sako labai susitrenkusi apsvaigusi, jautusi didelius skausmus ir sužalojimus, iš kurių ją stebuklingai pagydęs Kristus. Šitas „stebuklas“ turi didžiausios reikšmės visam „Chr. Science“ mokslui ir yra vadinamas „The Miracle Fall at Lynn“. Ji pati pasakoja, jog Dr.

Cushing ją radęs be sąmonės, kenčiančią nuo vidujinių sužalojimų. Daktaras pasakęs, kad likę gyventi tik trys dienos. Bet pats Dr. Cushing neigia, jog jis tai pasakęs. Jis radęs ją labai nervingą, dalinai apalpusią, pusiau isterišką. Jis ją gydęs ir visai nesistebėjęs pasveikimu.

Bet ji pati kitaip galvojo ir pagijusi pradėjo dėstyti savo mokslą kitiems, imdama už septynias pamokas 300 dolerių. Ji rašo, kad tai buvo paties Dievo jai duota ši išmintinga mintis. Mirdama ji paliko tris milijonus dolerių. Šį kapitalą buvo surinkusi, beskelbdama savo mokslą.

Trečią kartą ji išteikėjo už siuvmų mašinų agento Gilbert Eddy, kuriam ji pati suteikė daktaro laipsnį, todėl ir ji nuo to laiko pradėjo vadintis ponia Dr. Eddy. Nors tada ji buvo jau 56 metų amžiaus, bet vedybų dokumentuose pasijaunino iki 40 metų. Po kelių metų jos vyras susirgo ir mirė. Keista, kad ponia Eddy jo nepajėgė išgydyti su savo „stebuklinguoju“ mokslu.

Ponia Eddy sakė, kad kaip niekas negali užimti Kristaus ir Marijos vietos, taip negali užimti ir jos, „Christian Science“ įsteigėjos, vietos. Ji reikalavo, kad žmonės jos raštus priimtų tokiu tikėjimu, kaip ir Šv. Raštą. Visose „Chr. Science“ bažnyčiose turi būti skaitomos jos knygos, visados paminint jos vardą. 1879 m. ji įsteigė „First Church of Christian Science“ Bostone. Ji pati buvo tos bažnyčios klebonas. Eddy nenorėjo mirti kaip paprasta mirtingoji. Ji reikalavo, kad po jos mirties būtų su priesaika paskelbta, jog ji buvusi „mentally murdered“. Vis dėlto ji mirė nuo paprasto plaučių uždegimo.

„Christian Science“ dažnai vartojama krikščionių priimtą tikėjimo išpa-

žinimą "Tikiu Dievą Tėvą". Taigi, kai kas galėtų pamanyti, jog tai krikščioniškas tikėjimas, bet, pažvelgus giliau į jų mokslą, pastebima, kad jie nepripažįsta daugelio pagrindinių krikščioniškojo tikėjimo dėsnių. Šio tikėjimo įsteigėja savo knygoje "Science and Health" sako, kad siela yra dieviška, todėl ji negali nusidėti, negali jokios nuodėmės papildyti (310 psl.). Toliau aiškina: "Nuodėmė yra tik medžiagoje; nuodėmė — tai minties iliuzija medžiagoje" (311 psl.).

Pirmuose savo knygos leidimuose ji sako, kad žodis "Adomas" paeina nuo lotyniško žodžio "demens" (beprotis) arba nuo angliško "a damn". Kitoje vietoje ji sako, kad Adomo vardas paeina nuo lotyniško žodžio "daemon" (velnias): Bet kai Adomas buvo rojuje, lotynų kalbos dar nebuvo. Pagaliau žodis "daemon" yra ne lotyniškos, o graikiškos kilmės. Ir taip rašoma "Dievo įkvėptoje knygoje!"

Taip pat ji savo raštuose aiškina, kad Dievas yra vienas, todėl Kristus ir Šv. Dvasia yra tik Dievo aspektai. Švenč. Trejybės ji nepripažįsta. Taip pat nepripažįsta nė sakramentų.

Plitimo priežastis

Atrodo, kad šita tikyba tikrai yra keista, todėl nesuprantama, dėl ko ji taip sparčiai plinta. Svarbiausia priežastis, tur būt, bus ta, kad žmogų, gyvenantį be jokios religijos (o Amerikoje tokių yra nemaža) greitai sužavi bet kokia religinė mintis. Šioje religijoje dar vartojamas žodis "mokslas" (Science), kurs daugeliui žmonių yra lyg tikras stabas. Žmonės, neturį didesnio išsilavinimo, labai lengvai tiesą sumaišo su visa, kas bent truputiuką yra panašu į tiesą,

Šviesos šventė

Kas metai, gruodžio 25 dieną, Romėnai švėsdavo Saulės Šventę, minėdami šviesos pergalę prieš tamsą. Tuo metų laiku naktys pradėdavo trumpėti, dienos ilgėti, ir žmonės džiaugdavosi, kad saulė nenugalima, kad jos šviesa trumpina tamsos valandas. Mat, saulė jiems buvo gimdytoja, o šviesa – jos kūdikis, kuris turėjo tapti pergalės dievaičiu. Tokios buvo Romėnų mintys Saulės Šventėje.

Pirmieji krikščionys, kurie pradėjo tikėjimo paslaptis minėti šventėmis, ir Viešpaties Gimimą pradėjo iškilmingai švęsti Romoje Saulės Šventės dieną. Jie galėjo Romėnams pakartoti Šv. Povilo žodžius, pasa-

jie dažnai neatskiria tiesos nuo klaidos. Žinoma, ir šioje tikyboje ne viskas yra klaidinga, yra ir tiesos. Žmonės, nemokėdami atskirti grūdų nuo pelų, ima viską drauge.

"Chr. Science" žada žmonėms turta, pasisekimą profesijoje, sveikatą. Tas visus labai traukia. Jeigu tai neįvyksta, aiškinimas labai paprastas: tu nemoki tikėti, nemoki atsikratyti savo liguistos minties, nemoki persiimti Kristaus tiesa. Taip pat daugelį žmonių patraukia ir šios tikybos narių artimo meilė, rodoma vargšams ir ligoniams. Tai yra labai įsidėmėtina ir mums.

J. Venckus, S. J.

kytus Graikams Atėnuose: „Aš matau, kad jūs, visais atžvilgiais, esate per daug dievobaimingi. Praeidamas ir žiūrėdamas į jūsų dievų statulas, radau aukurą su įrašu: Nežinomam Dievui. Ką jūs garbinate nežinodami, tą aš jums skelbiu.“

Romėnai susitiko su Nežinomo Dievo paslaptimi saulėje bei jos šviesoje. Jie – savo nežinojime – tikėjo, ką krikščionys sąmoningai skelbė, būtent, kad Dievas yra Šviesa. Kaip saulė gimdo šviesą, taip Dievas pagimdė savo vienatinį Sūnų amžinybėje. Kaip saulės šviesa nepasilieka saulės orbitos kalinė, taip ir Dievo Sūnus neužsidarė amžinybėje. Amžinas Sūnaus gimimas Šv. Trejybėje, kaip saulės šviesa, pasiekė žemę. Sūnus panorio tapti šios žemės vaikas ir užgimė Dievo Motinos rankose. Tai buvo Kalėdos: Dievo – Šviesos Šventė žemėje.

Kiek daug šviesos mes matome per Šventas Mišias Kalėdų naktį, kai Bažnyčia ir tikintieji prisimena Viešpaties Gimimą Betliejuje. Šviesa ant altorių, džiaugsmas širdyse. Nors mūsų religiniai papročiai šiek tiek skiriasi nuo ankstyvesniųjų laikų, bet Bažnyčios mintis ta pati: Dievas yra Šviesa, kuri pasirodė žemės keleiviams Betliejaus prakartėlėje, kai nakties tamsa dengė pasaulio veidą. Betliejuje prasidėjo Dievo – Šviesos kelias į pasaulį, ir mes minime Jo kelionės pradinę fazę pirmose Bernelių Mišiose. Dievo Šviesa užgimė žemėje ir pradėjo gyventi sutemusiam pasaulyje. Nuo šio Gimimo pagoniškojo pasaulio naktys pradės trumpėti, o Bažnyčios dienos ilgės. Tamsioje naktyje spindi Kūdikėlio Jėzaus veidas, nes „Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa.“ Jis kūdikis, kaip ir kiti. Bet Jo gyvybė viršija visas pa-

saulio gyvybes, nes jame gyvena visa Dievo Šviesa.

Pirmosios Bernelių Mišios prasidėjo vidurnaktį, o antrosios – auštant. Užgimusi gyvybė būtų pasmerkta ankstyvai mirčiai, jei ji nesulauktų auštančio ryto ir veikliu gyvenimu verdančios dienos. Antrose Mišiose mes minime tolimesnį Dievo – Šviesos kelią į pasaulį. Baisi yra žmogaus sielos naktis, bet aušra yra maloni ir gaivinanti, nes ji baigia naktį ir pradeda dieną. Ne naktis, bet aušra yra ateinančios dienos viltis. Kovoje prieš tamsą Šviesos laimėjimas darosi aiškus aušroje. Aušroje mes liudijame šviesos pergalę.

Antrosios Mišios, kai aušra iš už kalnų iškelia šviesias rankas, prisimena, kaip Dievo Šviesa – per Kūdikėlio Jėzaus gyvybę – nugalėjo pasaulio tamsą. Kristus mums čia rodo, kaip rytmetinė žvaigždė, kuri palydi paskutinį nakties tamsos šešėlį ir skelbia pasauliui: „Naktis praėjo ir diena prisiartinė. Meskite šalin tamsos darbus ir apsivilkite šviesos šarvais“ (Rom. 13, 12). Kalėdų rytą krikščionis pasijunta stiprus prieš tamsos jėgas, jei jis apsivelka Dievo Šviesos šarvais. Šiais šarvais vilkinąs jis nugalės tamsos darbus, kurie tykoja sukaustyti žmonių naktimi ir užtroškinti auštančio ryto viltis.

Trečiosios Mišios būdavo aukojamos dienos metu. Kas užgimė nakties tamsoje ir susitiko su rytmetine žvaigžde, tas regės dienos šviesą. Su dienos šviesa gyvenimas pasidaro pilnas ir aiškus. Todėl Bažnyčia kartoja Psalmisto žodžius: „Visi žemės kraštai išvydo Dievo išganymą. Šventa diena prašvito mums. Ateikite, tautos, ir garbinkite Viešpatį,

nes šiandien didelė šviesa užliejo žemę."

Krikščionio gyvenimas turi sekti Kūdikėlio Jėzaus pėdomis: per nakties tamsą į dienos šviesą. Mat, Jis yra krikščioniškosios šviesos pirmimis, kuriame turi atgimti kiekviena širdis ir tapti šviesos vaiku per Jį, kuris buvo ir yra pasaulio Šviesa.

K. Pečkys, S. J.

Hilaire Belloc

(1870 - 1953)

Vėl vienas gigantas, kuris 55 metus stebino pasaulį savo stiliumi, mintimi, plika teisybe ir genijaliu universalumu, atsigulė į kapus. Nors mūsų era darosi abejinga Dante, Da Vinci ir Michelangelo genijams, bet literatų rinktinis būrys, susirinkęs paminėti 71-jį Hilaire Belloc gimtadienį, nebuvo nei abejingas, nei šykštus, liaupsindamas Belloc universalų genijų ir laimėjimus.

Pusšimčio metų bėgyje iš Belloc amžinai kūrybingos plunksnos pylėsi, kaip iš gausybės rago, pirmos rūšies straipsniai, vaizdingi ir originalūs kelionių aprašymai ir aštri satyra. Lygiu meistriškumu jis rašė knygas vaikams ir politines bei ekonomines studijas. Net metęsis į žurnalizmą, jis netapo bespalviu ir nevaisingu faktų rekorduotoju, bet pasirodė minties virtuozu, valdančiu žodį, kaip čempionas gladiatoriumis kardą. Literatūros kritikas Desmond McCarthy pastebėjo, kad jis nežinąs kito didelio Anglų rašytojo, išskyrus Defoe, kuris būtų pasiekęs Belloc virtuoziškumo ir šaunaus stiliaus nesvyruojančio vienodumo. Nesvarbu, koks žanras, kokia tema, kokia skaitytojų publika

– Belloc rašė meistriškai, gyvai ir

pagaunančiai. Jis ne tik žodį, mintį, stilių valdė. Jo žinių gilumas, platumas ir universalumas prilygo jo literatiniam genijui. Geriausias pavyzdys yra jo raštai apie karinę strategiją, kurią jis patiekė skaitytojų ignorantiškai masei taip aiškiai ir paprastai, kad karo štabų komplikuoti planai ir strateginė akrobatika atsirišo prieš skaitytojų akis, kaip perkirstas Gordijaus mazgas.

Belloc raštai ekonominiais ir socialiniais klausimais, nors drąsūs, gilūs ir įkvepiantys, nesusilaukė platesnio pripažinimo ir gausesnio skaitytojų skaičiaus. Panašus likimas ištiko ir jo novelės, nes Belloc daugiau dėmesio kreipė į idėją ir mažiau į formą.

Jo kūrybinis genijus stipriausiai pasireiškė istorijoje ir bijografijose, kur istorija pynėsi su asmenybių įvairiu ir komplikotu gyvenimu. Jis parašė keliolika bijografijų, kurias sunku pralengti tiek stiliumi, tiek istorinėmis žiniomis, tiek išminčinga inteligencija, objektyvumu ir subrendusiu faktų bei asmenų vertinimu. Paminėsime tik keletą: DANTON, ROBESPIERRE, MARIE ANTOINETTE, WOLSEY, ELIZABETH, JAMES II ir RICHELIEU. Prancūzijos Revoliucija ir Anglijos istorija buvo pagrindiniai jo istorinių interesų šaltiniai. Visose bijografijose jis parodė nepaprastą sugebėjimą atkurti istorinius charakterius, atverti praeities žmogaus užtvankas ir pašaukti gyveniman mirusių ir apdulkėjusių erą.

Belloc ne tik prikėlė iš numirusių istorines asmenybes ir faktus, bet, kaip katalikas, drįso pakelti tradicinę praeities šydą ir iš naujo pasverti vertybes, kuriomis rėmėsi istorija. Jo autoritetas ir iškaltos jė-

ga verte istorikus vertinti praeiti teisingiau ir objektyviau. Tiek istorikai, tiek angliškai kalbantieji katalikai jam liks skolingi už jo neilstantį pastangas ir studijas, kurios daug pasitarnavo ir tikėjimui ir istorijai. Jo knygos: *“Europe and the Faith,”* *“Essays of a Catholic”* atvėrė naujas erdves ir vertinimo normas. Jo raštai apie ekonomiją ir nuosavybę iššaukė skaitlingas, bet sveikas diskusijas. Ir Christopher Dawson parašė puikų veikalą, vardu *“The Making of Europe”*, įkvėptas Belloc studijų, kurios bandė pritaikyti krikščionybės normas istorijai ir socialiniams klausimams.

Belloc buvo ir gimęs poetas, kurio muzikalus žodis, lyrinė mintis ir dainos gracija sukūrė šimtus nemirtingų eilių tiek soneto, tiek baladės formoje. Laikas nuo laiko lyrika susikryžiuodavo su satyra ir šelmiškai pašaipia ironija, bet niekada neparsiduodavo pigumui ir ambicingam asmeniškumui. Visą gyvenimą jis liko Tikėjimo Gynėjas ir, kaip milžiniškas švyturys, nepailso šviesdamas tiesos ir grožio ieškantiems milijonams. Tai liudija jo paties žodžiai:

*“Puolęs į kovą, tikėjimą išlaikiau,
Krauju pasrūvusių kelių vienas ašėjau.
Jau temsta. Dievą visagalį ir mirtyje
Su manim būt ir saugoti mane prašiau*

Bruno Markaitis, S. J.

Iš filmų pasaulio

MARTIN LUTHER

Vienas iš sunkiausių uždavinių – tiek rašytojams, tiek aktoriams – yra pilnai, teisingai ir gyvai pavaizduoti didelę ir komplikotą asmenybę. Ypač filme, kur laikas apriojamas minimumu, didelės sunkenybės tampa milžiniškomis. Tai vienas faktorius, kuris bijografinio tipo filmą gali lengvai paversti į karikatūrą, tendencingą faktų parinkimą ir neskanią propagandą.

Panašus įspūdis susidarys žiūrovui, nuėjusiam pasižiūrėti *“Martin Luther”* filmo. Katalikas greitai įsitikins, kad filmas nukreiptas prieš katalikus. Nekatalikas pagalvos, kad katalikai buvo ir yra primityvūs ir menkos inteligencijos žmonės.

Liuteris vaizduojamas ne toks, kokį jį pažįsta istorikai, neišskiriant nei protestantų; jis neturi verdančios energijos, aistringos ir kovingos ug-

nies ir įspūdingo *“furor teutonicus”*. Ekrane pasirodo asmuo, kuris primena ne tiek Liuterį, kiek blankų, nors užsispyrusį pradžios mokyklos mokytoją Anglijoje arba Skandinavijoje.

Filmas skubotai ir paviršutiniškai paliečia Liuterio gyvenimo faktus, kurie buvo kertiniai akmenys jo pergyvenimuose, kovose, krizėse, nepasisekimuose ir laimėjimuose. Nė žodžio – nors protestantų istorikai aiškiai pažymi – kad Liuteris buvo giliai įaugęs į viduramžių religinę gyvenimą, kad jis buvo daug gavęs iš didžiųjų Vokiečių mistikų, kurie buvo katalikai. Nė žodžio apie Liuterio maištą prieš tradiciją, prieš sistematinę filosofiją ir intelektualizmą. Nė žodžio apie pagrindinį Liuterio nusistatymą, kuris rėmėsi vokišku nacionalizmu, nukreiptu prieš Bažnyčios internacininį charakterį.

Liuteris vaizduojamas laisvės kovotoju. Į jo burną dedami revoliuciniai žodžiai: "Nebūti jokio žmogiško autoriteto vergu; išpažinti tik tai, kas man atrodo teisinga, ir pasitikėti individo sąžine." Deja, istorija liudija priešingai. Liuteris pasirodė žiauriai negailestingas. Vokiečių ūkininkams – kumečiams, kurie sukiolo prieš savo ponus, "nenorėdami būti žmogiško autoriteto vergais ir pasitikėdami individualia sąžine." Liuterio mokslas neigė teisę priešintis net tironams. Iš kitos pusės, tiek Liuteris, tiek Kalvinas, atmesdami Katalikų Bažnyčios tradicinį Šv. Rašto aiškinimą, jokių būdu nesutiko, kad kiekvienas individas galėtų aiškintis Šv. Raštą, kaip patinkamas. Ši praktika pasiekė protestantizmą, prasidėjus skaldymuisi į sekatas. Protestantų istorikai iškelia šį faktą ir neapdengia jo nei nutylėjimu, nei dviprasmiškumu.

Jei Liuterio portretas filme yra iškreiptas ir atitrauktas nuo pilnutinių istorinių faktų bei komplikacijų, tai ir Katalikų Bažnyčia vaizduojama lygiai tuo pačiu būdu. Niekas negali neigti, kad Katalikų Bažnyčioje buvo perijodų, kurie turėjo netvarkos, palaidumo, atsiradusių Bažnyčios gyvenime dėl to, kad eilė jos narių prasilenkdavo su tikėjimo ir disciplinos reikalavimais. Liuterio amžius buvo vienas iš tokių perijodų. Katalikas istorikas Ludwig Pastor, rašydamas ir pasmerkdamas minėtą netvarką ir asmenų sauvaliavimus, vartoja stipresnius žodžius ir griežtesni tiesos mastą negu protestantas Leopold von Ranke Bet net didelės netvarkos ir individualių sauvaliavimų negalima priskirti visuotinam Bažnyčios gyvenimui ir visiems jos nariams. Gaila, kad tai daro Martin Luther filmas. Popiežius

Leonas X yra nevykusi Medici šeimos sūnaus karikatūra. Be to, niekas jo nėra laikęs ir nelaiko tipingu Bažnyčios popiežiumi. Bažnyčios mokslas apie relikvijas ir atlaidus yra iškreiptas. Žmogiškosios vertybės, kurias Bažnyčia skelbė ir palaikė, kaip antai, tradicija, žmogaus proto kilnumas, pagarba žmogaus teisėms ir tt., filme sąmoningai išleistos.

Filmas rodo, kad Vokiečių kuniškai ir grafai priėmė Liuterio mokslą, vaduodamiesi religiniais motyvais. Deja, istorija liudija priešingai. Tvirtinimas, kad viduramžiai buvo pamiršę Dievo meilę, yra lygus sakymui, kad viduramžių švelnios ir gracingos Madonos yra neapykantos ir keršto simboliai. Nors primenama, kad filme vartojamos giesmės, karūnos, pergamentai ir žiedai yra autentiški, bet to negalima pasakyti apie Liuterio eros dvasią, kurią filmas bando atkurti.

Filmo gamyba rūpinosi penkios didžiosios Liuteronu Bažnyčios. Minėdama šį faktą, Mariorie Hoagland, filmų kritikė rašė: "Liuteronai turėtų būti patenkinti ne tik filmu, bet ir faktu, kad jiems pavyko įtikinti Louis de Rochement, genijalingų filmų direktorių, mesti istorinį objektyvumą į šalį ir duoti žiūrovams tik tai, už ką jam buvo užmokėta."

Bruno Markaitis, S. J.

Nėra pilnai tobulų žmonių. Visi turime savo trūkumų. Kiekvienas žmogus yra didesnė ar mažesnė našta kitiems, ir tik meilė tą našta padaro lengvą. Jeigu tu neapkęsi kito, kaip gali norėti, kad jis tave mylėtų?

G. Guicciardini

1953 M. TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

KETVIRTIEJI METAI	1
NAUJAS ŽEMĖS ŽMOGUS — Bruno Markaitis, S. J.....	2
TIKĖJIMAS — B. Woehrmueller	5
MENAS IR DOROVĖ — Igino Giordani	15
KAI UŽAUGSIU DIDELIS... — P. Rabikauskas, S. J.....	18
VASARIO 16-sios VAIZDAI — Kun. Vabalkšnis	33
VIENTELĖ TIKĖJIMO ATRAMA — J. Kidykas, S. J.....	36
ŠV. PETRO KAPAS — P. Rabikauskas, S. J.....	38
BLAIVUMAS — B. Woehrmueller	49
ADOMAS IR KRISTUS — Redaktorius	65
“LIŪTAS” PRIEŠ “DIEVO RYKŠTĘ” — P. Rabikauskas, S. J.....	66
MISTINIS KRISTAUS KŪNAS — J. Elijošius, S. J.....	69
SAPNAS APIE TIKROVĘ — A. Tamošaitis, S. J.....	75
LAIŠKAI IR ATSAKYMAI — J. Vaišnys, S. J.....	82
PRISIKĖLIMAS — Redakcija	97
KRISTAUS MISTINIS KŪNAS — J. Elijošius, S. J.....	98
DŽIAUGSMAS IR LIŪDESYS RELIGIJOS ŠVIESOJE — G. Draugelienė	101
PRANCIŠKUS KSAVERAS JAPONIJOJE — Jonas Girulis	104
MOTINA SŪNAUS ATSIMINIMUOSE — Šv. Augustinas	129
ŽMOGAUS LAISVĖ IR BAŽNYČIA — J. Elijošius, S. J.....	135
KELIONĖ Į URUGVAJŲ — J. Venckus, S. J.....	147
DIEVAS, AR AMŽINOJI MATERIJA? — G. S. J.....	150
HEROIZMAS AR DAVATKIŠKUMAS? — J. V.....	161
ŠV. PETRAS AMŽIŲ BĖGYJE — J. Elijošius, S. J.....	162
KELIONĖ Į URUGVAJŲ II — J. Venckus, S. J.....	188
DUONA IR GINKLAI — B. Markaitis, S. J.....	193
NAUJO VARDŲ PASLAPTIS — J. Elijošius, S. J.....	195
TIESA, LAISVĖ IR FANATIZMAS — P. Salantas	193
KELIONĖ Į URUGVAJŲ III — J. Venckus, S. J.....	216
BETURČIAI DVASIOJE — B. Markaitis, S. J.....	225
TIKROJI RELIGIJOS SĄVOKA — Ronald Knox	227
MODERNUS ŽMOGUS IR KRIKŠČIONYBĖ — B. Markaitis, S. J.....	235
PASIŽVALGIUS KALIFORNIJOJE — J. Vaišnys, S. J.....	240
VĖLINIŲ VAKARĄ — V. Gutauskas, S. J.....	257
ROMIŲJŲ ŽEMĖ J. Elijošius, S. J.	261
ŠVENTASIS SUVALKIETIS — Kun. Dr. J. Vaišnora, MIC	263
MALDA IR IŠSIBLAŠKYMAI — A. Tamošaitis, S. J.....	269
KASDIENINĖS DUONOS — P. D.....	272
PASAULIEČIŲ KUNIGYSTĖ — S. Riukas, S. J.....	289
PALAIMINTI, KURIE LIŪDI — B. Markaitis, S. J.....	297
MODERNUS ŽMOGUS IR KRIKŠČIONYBĖ — B. Markaitis, S. J.....	300
MAŠINIZMO AKIVAIZDOJE — P. Daugintis, S. J.....	306
BETLIEJAUS VIZIJOS — J. Elijošius, S. J.....	321
LIETUVIŠKOJI KULTŪRA — P. Maldeikis	323
KRAŽIŲ SKERDYNĖS — B. Norbutienė	333
LYSENKO AR MENDELIS? — J. Venckus, S. J.....	336

PRIE ŠEIMOS ŽIDINIO

VAIKO DIEVAS — Kun. Dr. J. Gutauskas	11
SERVICE IS MY BUSINESS — Judas Vėtra	12
VAIKO MALDA — Kun. Dr. J. Gutauskas	44
KRISTAUS ŠEIMOS DVASIA — B. Markaitis, S. J.....	78
KODĖL KENTĖTI DĖL KITO KALTĖS? — J. Papartis	85
DU LAIŠKAI — Motina ir vaikas	107
BESIRUOŠIANČIAI IŠSISKIRTI — J.....	111
MOTINA — KŪRĖJA — D. Lipčiūtė	138
TIE NEMALONŪS ĮSTATYMAI — A. Tamošaitis, S. J.....	141
PIRMOJI MOTINOS PAMOKA — J. Vaišnys, S. J.....	165
KAM JIE YRA DĖKINGI? — A. Nekrašas	167
IŠ KUR GYVYBĖ? — J. Vaišnys, S. J.....	201
VEDYBŲ KLAUSIMU — J. Vaišnys, S. J.....	232
AUKLĖJIMAS AR LAISVĖ? — P. Maldeikis	273
VAIKO DIEVAS IR RELIGIJA — Dr. A. Baltinis	275
LAIŠKAS NEŽINOMAM TĖVUI — Aldona	304

JAUNIMO PASLAPTYS

ATVIRUMAS — J. Vaišnys, S. J.....	19
SVAJONĖS APIE VEDYBAS — J. Vaišnys, S. J.....	54
KAS MERGAITĖMS PATINKA? — J. Papartis	87
ETIKETAS — J. Venckus, S. J.....	88
ATSAKYMAI TERESEI — Redakcija	115
APIE ŠI BEI TĄ — Redaktorius	146
ŠTAI, PAGALIAU!... — J. Vaišnys, S. J.....	169
RELIGINIS ŽVILGSNIS Į SPORTĄ — Pop. Pijus XII	175
RELIGIJA IR ŽMONIŲ BAIMĖ — J. Vaišnys, S. J.....	207
RENKANTIS PAŠAUKIMĄ — J. Kidykas, S. J.....	209
NEKEIK TAMSOS, BET UŽDEK ŽIBURĮ — J. Kidykas, S. J.....	213
PASISEKIMO PASLAPTIS — J. Vaišnys, S. J.....	278
SKUNDAI PRIEŠ MAMĄ — J. Vaišnys, S. J.....	310
ATSAKINGUMAS UŽ GYVENAMĄJĮ META — A. Baltinis	314
VEIDAS AR KAUKĖ? — A. Leitiškis	331

RŪPIMIEJI KLAUSIMAI

SENIEJI KATALIKAI — J. Venckus, S. J.....	24
KALENDORIAUS ISTORIJA — J. Venckus, S. J.....	27
RYTŲ BAŽNYČIOS ATSKILIMAS — J. Venckus, S. J.....	61
RUSIJOS KRIKŠČIONYBĖ — J. Venckus, S. J.....	90
ŠV. JONO APREIŠKIMAS — J. Elijošius, S. J.....	93
LIUTERONAI — J. Venckus, S. J.....	118
MELCHIZEDEKAS — J. Elijošius, S. J.....	128
PRESBITERUONAI — J. Venckus, S. J.....	152
KANOS STEBUKLAS — Redaktorius	158
GIMTOJI NUODĖMĖ — A. Tamošaitis, S. J.....	180
EPISKOPALAI — J. Venckus, S. J.....	185
METODISTAI — J. Venckus, S. J.....	219
JIS AR MAMA? — Redaktorius	224

BAPTISTAI — J. Venckus, S. J.....	246
ŽYDAI — J. Venckus, S. J.....	248
ADVENTISTAI — J. Venckus, S. J.....	281
NEPASISEKĖS DIEVO KŪRINYS? — J. Vaišnys, S. J.....	283
JEHOVOS LIUDININKAI — J. Venckus, S. J.....	317
CHRISTIAN SCIENCE — J. Venckus, S. J.....	342

EILĖRAŠČIAI

KLAJOKLIO STYGOS — J. Baltrušaitis	29
NE PASAKA — D. Mickutė - Mitkienė	164
GYVIESIEMS — K. Binkis	212
PRIMICIJOS TREMTYJE — D. Mitkienė	234
JEI TU SKAITEI — D. Mitkienė	277
MEMENTO MORI - D. Mitkienė	299

FAKTAI IR IDĖJOS

24 RAUDONOS SKRYBĖLĖS — B. Markaitis, S. J.....	30
ISTORINIS PIJAUS XII NUTARIMAS — B. Markaitis, S. J.....	59
KATALIKŲ BAŽNYČIA INDIJOJE — B. Markaitis, S. J.....	59
BAŽNYČIA IR TEISĖ — B. Markaitis, S. J.....	94
KOMPOZITORIUS IŠ TORTONOS — B. Markaitis, S. J.....	95
LAISVOSIOS EUROPOS RADIJAS — B. Markaitis, S. J.....	126
DIEVAS YRA GYVAS — B. Markaitis, S. J.....	158
DARBININKAI IR VEIKĖJAI — B. Markaitis, S. J.....	159
MISIJONIERIŠKI BANDYMAI — K. Pečkys, S. J.....	192
ŽMOGAUS ASMENS DIDINGUMAS — K. Pečkys, S. J.....	221
ŽAIDIMAS IŠ PINIGŲ — K. Pečkys, S. J.....	222
ADENAUER PERGALĖ — B. Markaitis, S. J.....	251
AR EUROPA PAGONIŠKA? — B. Markaitis, S. J.....	285
ŠVIESOS ŠVENTĖ — K. Pečkys, S. J.....	345

IŠ FILMŲ PASAULIO

B. Markaitis, S. J.

I CONFESS	191
FROM HERE TO ETERNITY	253
THE MOON IS BLUE	254
VICE SQUAD	254
THE ROBE	287
MARTIN LUTHER	348

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvi mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius P. Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEmlock 4-1677. Spausdinama N. P. Seserų Spaustuvėje, Putnam, Conn. Vinjetės dail. VI. Vijeikio.

Braces
to **Ballet**

You helped this little girl to dance again.
More and more polio victims
are making their maximum recovery today
with help from the March of Dimes.
You make this help possible when you give.

 Join the
MARCH OF DIMES
Jan. 2 - 31 **IT WILL TAKE MORE IN '54!**

Visą sausio mėnesį vyksta Amerikoje “Dešimtukų va-
jus”. Paremkime ir mes savo auka šį kultūringą darbą. Milijo-
nais dolerių kasmet skaičiuojamos išlaidos, kovojant su vaikų
paralyžium, kurs tūkstančius berniukų ir mergaičių nuvaro į
kapus arba padaro nelaimingus visam gyvenimui.

KNYGA, KURI TURĖTŲ BŪTI KIEKVIENOJE ŠEIMOJE

KUN. DR. JONAS GUTAUSKAS

VAIKO DIEVAS IR RELIGIJA

Religinis vaiko auklėjimas ryšium su jo dvasine raida

- I dalis: vaiko kelias į pasaulį — dvasinė ir fizinė raida;**
- II dalis: vaiko kelias į religiją — religinis brendimas;**
- III dalis: religinis auklėjimas šeimoje ir mokykloje;**
- IV dalis: ypatingieji religinio auklėjimo uždaviniai.**

328 ir VIII psl. Kaina \$3.

**Knyga tėvams, kurie nori geriau pažinti savo vaikus ir juos religiniai
auklėti, knyga mokytojams ir tiems, kurie domisi vaiko psichologija.**

Galima gauti pas spaudos platintojus arba leidėją: Spaudos B-vė “Žiburiai”,

941 Dundas Str. W., Toronto, Ont., Canada

ATSIŪSTA PAMINĖTI

**DEVYNIABROLĖ. Lietuvių liaudies pasaka. Iliustravo Kęstutis
Zapkus.**

BROLIUKAS IR SESUTĖ. Iliustravo VI. Vijeikis.

**Pranas Imsrys. GIMTAISIAIS TAKELIAIS. Eilėraščiai vaikams. Ilius-
travo VI. Vijeikis.**

**Visas šias tris knygeles vaikams išleido “Tėviškėlė”. Jas galima gauti
J. Karvelio knygyne, 3322 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.**

**“LIETUVIŲ DIENOS”, iliustruotas mėnesinis žurnalas, kiekviename
numeryje duoda bent 40 įdomių ar aktualių nuotraukų, straipsnių, beletris-
tikos bei informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.**

**Turi ir anglišką skyrių, taigi, prieinamas ir čia gimusiems bei svetim-
taučiams. Vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiuntus
savo adresą. Metinė prenumerata 4 dol. Adresas: “Lietuvių Dienos”, 9204
S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.**